

**10. MALIGNNE BOLESTI
I
PROGRAMI RANOG
OTKRIVANJA RAKA**

10.1. NOVOTVORINE EVIDENTIRANE U RADU ZDRAVSTVENE DJELATNOSTI

Budući da se način prikupljanja i obrade podataka razlikuje od dosadašnjeg načina prikupljanja i obrade podataka iz PZZ-a, ovi podaci nisu u potpunosti usporedivi s onima objavljivanim ranijih godina.

U primarnoj zdravstvenoj zaštiti IŽ, prema podacima iz CEZIH-a, evidentirano je 26.562 novotvorina, od toga većina kod žena (57,1%). Među njima evidentirano je 10.717 zloćudnih novotvorina (40,3% u novotvorinama), većina kod žena (53,6%). U odnosu na prethodnu godinu evidentirano je 6,4% manje novotvorina (28.392) te približno isti broj zloćudnih novotvorina. Najviše je evidentirano raka dojke (2.101 ili 19,6% u evidentiranim zloćudnim novotvorinama). Kod muškaraca je najčešće rak muških spolnih organa (1.032, 20,8% zloćudnih novotvorina kod muškaraca), među kojima najčešće prostata (928), a kod žena rak dojke (36,3% zloćudnih novotvorina kod žena).

Tablica 1 - Novotvorine evidentirane u primarnoj zdravstvenoj zaštiti (ugovorne ordinacije) u 2020. godini

	UKUPNO		Muški spol		Ženski spol	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%
2020.						
UKUPNO (C00-D48)	26.562	100,0	11.406	100,0	15.156	100,0
<i>Ukupno zloćudne novotvorine:</i>	<i>10.717</i>	<i>40,3</i>	<i>4.971</i>	<i>43,6</i>	<i>5.746</i>	<i>37,9</i>
- usne, usne šupljine i ždrijela C00-C14	282	1,1	194	1,7	88	0,6
- probavnih organa C15-C26	1.751	6,6	980	8,6	771	5,1
- dišnih i organa prsnog koša C30-C39	682	2,6	441	3,9	241	1,6
- kosti i zglobove hrskavice C40-C41	44	0,2	25	0,2	19	0,1
- melanom i ostale zloćudne novotvorine kože C43-C44	1.481	5,6	749	6,6	732	4,8
- mezotelijarnog i mekog tkiva C45-C49	89	0,3	47	0,4	42	0,3
- dojke C50	2.101	7,9	16	0,1	2.085	13,8
- ženskih spolnih organa C51-C58	462	1,7			462	3,0
- muških spolnih organa C60-C63	1.032	3,9	1.032	9,0		
- urinarnog sustava C64-C68	894	3,4	636	5,6	258	1,7
- oka, mozga i ostalih dijelova SŽS C69-C72	151	0,6	70	0,6	81	0,5
- štitnjače i ostalih žlijezda s unut. izlučivanjem C73-C75	382	1,4	83	0,7	299	2,0
- nedovoljno definir., sekund.i nespecif. sjela C76-C80	503	1,9	253	2,2	250	1,6
- limfnoga, hematopoeznoga i srodnoga tkiva C81-C96	856	3,2	443	3,9	413	2,7
- neovisnih (primarnih) višestrukih sjela C97	7	0,0	2	0,0	5	0,0
<i>Novotvorine in situ i dobroćudne novotvorine nepoznate prirode D00-D48:</i>	<i>15.845</i>	<i>59,7</i>	<i>6.435</i>	<i>56,4</i>	<i>9.410</i>	<i>62,1</i>
Novotvorine in situ D00-D09	256	1,0	106	0,9	150	1,0
Dobroćudne novotvorine D10-D36	13.006	49,0	5.216	45,7	7.790	51,4
Novotvorine nesigurne i nepoznate prirode D37-D48	2.583	9,7	1.113	9,8	1.470	9,7

Izvor:CEZIH

Tablica 2 - Novotvorine evidentirane u primarnoj zdravstvenoj zaštiti (ugovorne ordinacije) u 2019. godini

	UKUPNO		Muški spol		Ženski spol	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%
2019.						
UKUPNO (C00-D48)	28.392	100,0	12.270	100,0	16.122	100,0
<i>Ukupno zloćudne novotvorine:</i>	<i>10.683</i>	<i>37,6</i>	<i>4.976</i>	<i>40,6</i>	<i>5.707</i>	<i>35,4</i>
- usne, usne šupljine i ždrijela C00-C14	296	1,0	207	1,7	89	0,6
- probavnih organa C15-C26	1.777	6,3	996	8,1	781	4,8
- dišnih i organa prsnog koša C30-C39	677	2,4	451	3,7	226	1,4
- kosti i zglobove hrskavice C40-C41	49	0,2	25	0,2	24	0,1
- melanom i ostale zloćudne novotvorine kože C43-C44	1.466	5,2	749	6,1	717	4,4
- mezotelijarnog i mekog tkiva C45-C49	96	0,3	54	0,4	42	0,3
- dojke C50	2.102	7,4	21	0,2	2.081	12,9
- ženskih spolnih organa C51-C58	469	1,7			469	2,9
- muških spolnih organa C60-C63	1.021	3,6	1.021	8,3		
- urinarnog sustava C64-C68	852	3,0	595	4,8	257	1,6
- oka, mozga i ostalih dijelova SŽS C69-C72	142	0,5	69	0,6	73	0,5
- štitnjače i ostalih žlijezda s unut. izlučivanjem C73-C75	365	1,3	76	0,6	289	1,8
- nedovoljno definir., sekund. i nespecif. sijela C76-C80	490	1,7	245	2,0	245	1,5
- limfnoga, hematopoeznoga i srodnoga tkiva C81-C96	874	3,1	464	3,8	410	2,5
- neovisnih (primarnih) višestrukih sijela C97	7	0,0	3	0,0	4	0,0
Novotvorine in situ i dobroćudne novotvorine nepoznate prirode D00-D48:	17.709	62,4	7.294	59,4	10.415	64,6
Novotvorine in situ D00-D09	278	1,0	130	1,1	148	0,9
Dobroćudne novotvorine D10-D36	14.859	52,3	6.036	49,2	8.823	54,7
Novotvorine nesigurne i nepoznate prirode D37-D48	2.572	9,1	1.128	9,2	1.444	9,0

Izvor: CEZIH

U specijalističko-konzilijarnoj djelatnosti evidentirano je 26.212 (za 15,2% manje nego lani - 30.922) pregleda zbog novotvorina (10,1% u ukupno evidentiranim pregledima u svim ordinacijama SKZZ). Među njima evidentirano je 14.457 (za 19,2% manje nego lani - 17.901) pregleda zbog zloćudnih novotvorina (55,2% u novotvorinama, 5,6% u ukupno evidentiranim pregledima u svim ordinacijama SKZZ). Među evidentiranim pregledima zbog zloćudnih novotvorina 65,2% je u dobi iznad 65 godina, a 34,7% u dobi od 20 do 64 godine. Najviše je evidentirano pregleda zbog raka dojke (3.181 ili 12,1% u evidentiranim pregledima), a slijedi zloćudna novotvorina limfnoga, hematopoetičnog i srodnog tkiva (1.365 ili 5,2%), rak pluća (1.297 ili 4,9%) i rak završnog debelog crijeva (578 ili 2,2%).

Tablica 3 - Novotvorine evidentirane u specijalističko-konzilijarnoj djelatnosti u 2020. godini

	UKUPNO		0-6 g.		7-19 g.		20-64 g.		65 i više g.	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%
UKUPNO C00-D48	26.212	100,0	72	100,0	639	100,0	12.282	100,0	13.219	100,0
<i>Novotvorine in situ i dobroćudne novotvorine nepoznate prirode D00-D48</i>	<i>11.755</i>	<i>44,8</i>	<i>71</i>	<i>98,6</i>	<i>628</i>	<i>98,3</i>	<i>7.261</i>	<i>59,1</i>	<i>3.795</i>	<i>28,7</i>
Ukupno zloćudne novotvorine:	14.457	55,2	1	1,4	11	1,7	5.021	40,9	9.424	71,3
- želuca C16	274	1,0	-	-	-	-	97	0,8	177	1,3
- završnog debelog crijeva C20	578	2,2	-	-	-	-	195	1,6	383	2,9
- dušnika, bronha i pluća C33-C34	1.297	4,9	-	-	-	-	366	3,0	931	7,0
- melanom kože C43	449	1,7	-	-	-	-	208	1,7	241	1,8
- dojka C50	3.181	12,1	-	-	-	-	1.687	13,7	1.494	11,3
- vrata maternice C53	100	0,4	-	-	-	-	41	0,3	59	0,4
- limfnoga, hematopoetičnog i srodnog tkiva C81-C97	1.365	5,2	-	-	3	0,5	352	2,9	1.010	7,6
Ostale zloćudne novotvorine	7.213	27,5	1	1,4	8	1,3	2.075	16,9	5.129	38,8

U specijalističko-konzilijarnoj djelatnosti evidentirano je kod muškaraca 11.497 pregleda (43,9% u ukupnom), a kod žena 14.715 (56,1%). Kod muškaraca je 58,9% pregleda bilo zbog zloćudnih novotvorina, a kod žena 52,2%.

Kod muškaraca je najviše evidentirano pregleda zbog zloćudnih novotvorina limfnoga, hematopoetičnog i srodnog tkiva (799 ili 6,9%), raka pluća (790 ili 6,9%) i raka završnog debelog crijeva (373 ili 3,2%).

Kod žena najviše je evidentirano pregleda zbog raka dojke (3.152 ili 21,4% u evidentiranim pregledima), a slijede zloćudne novotvorine limfnoga, hematopoetičnog i srodnog tkiva (566 ili 3,8%), rak pluća (507 ili 3,4%), zloćudni melanom kože (247 ili 1,7%) i rak završnog debelog crijeva (205 ili 1,4%).

Tablica 4 - Novotvorine evidentirane u specijalističko-konzilijarnoj djelatnosti u 2020. godini po spolu

	UKUPNO	Muški		Ženski	
	Broj	Broj	%	Broj	%
UKUPNO C00-D48	26.212	11.497	100,0	14.715	100,0
<i>Novotvorine in situ i dobroćudne novotvorine nepoznate prirode D00-D48</i>	<i>11.755</i>	<i>4.720</i>	<i>41,1</i>	<i>7.035</i>	<i>47,8</i>
<i>Ukupno zloćudne novotvorine</i>	<i>14.457</i>	<i>6.777</i>	<i>58,9</i>	<i>7.680</i>	<i>52,2</i>
Zloćudna novotvorina želuca C16	274	194	1,7	80	0,5
Zloćudna novotvorina završnog debelog crijeva C20	578	373	3,2	205	1,4
Zloćudna novotvorina dušnika (traheje), dušnice (bronha) i pluća C33-C34	1.297	790	6,9	507	3,4
Zloćudni melanom kože C43	449	202	1,8	247	1,7
Zloćudna novotvorina dojke C50	3.181	29	0,3	3.152	21,4
Zloćudna novotvorina vrata maternice C53	100	-	0,0	100	0,7
Zloćudna novotvorina limfnoga, hematopoetičnog i srodnog tkiva C81-C97	1.365	799	6,9	566	3,8
Ostale zloćudne novotvorine	7.213	4.390	38,2	2.823	19,2

Novotvorine kao skupina bolesti čine 8,9% **hospitalizacija u bolnicama i stacionarima u IŽ** te 12,9% bolničkoopskrbnih dana. Zloćudne novotvorine čine 6,8% hospitalizacija.

Zbog novotvorina hospitalizirano je nešto više muškaraca (50,1%) nego žena, a i zbog zloćudnih novotvorina hospitalizirano je više muškaraca (52,6%). Vodeće podskupine dijagnoza kod hospitaliziranih u IŽ zbog novotvorina su zloćudne novotvorine (76,7% hospitaliziranih zbog novotvorina), dobroćudne novotvorine (14,6%) te novotvorine nesigurne i nepoznate prirode (8,4%). Među hospitaliziranim zbog novotvorina najčešće zloćudne novotvorine su probavnih organa (19,7%), dišnih i organa prsnog koša (12,7%) te urinarnog sustava (9,9%).

Kod muškog spola vodeće zloćudne novotvorine zbog kojih su hospitalizirani bile su: probavnih organa (21,8%) – najčešće debelog, završnog crijeva i anusa (13,7% u ukupnim hospitalizacijama), dišnih i organa prsnog koša (17,0%) – najčešće traheje, bronha i pluća (13,7%) te urinarnog sustava (13,0%) – najčešće mokraćnog mjehura (11,5%).

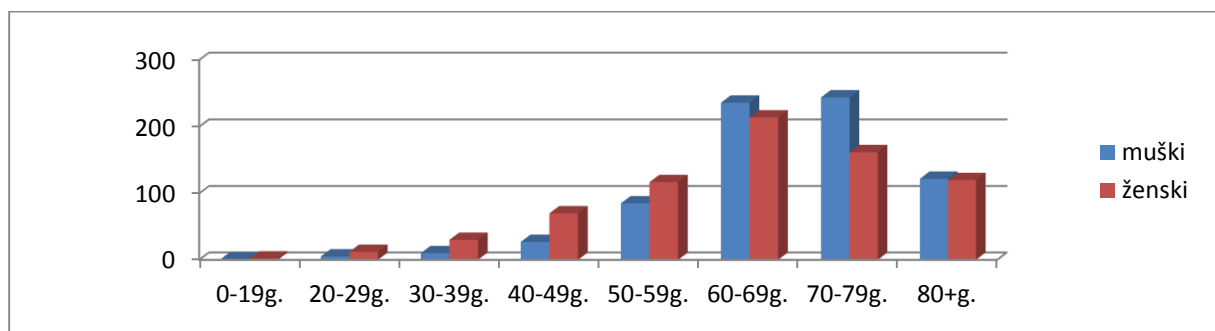
Kod žena vodeća podskupina bile su zloćudne novotvorine probavnih organa (17,6%) - najčešće debelog, završnog crijeva i anusa (11,3% u ukupnim hospitalizacijama), dojke (13,6%) te dišnih i organa prsnog koša (8,4%) – najčešće traheje, bronha i pluća (8,0%).

Tablica 5 - Hospitalizacije zbog novotvorina (C00-D48) registrirane u Istarskoj županiji* u 2020. godini po pojedinim dijagnostičkim skupinama i spolu

Skupine MKB	Ukupno		Muški		Ženski	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%
UKUPNO C00-D48	1.457	100,0	730	100,0	727	100,0
Zloćudne novotvorine C00-C97	1.118	76,7	588	80,5	530	72,9
- <i>usne, usne šupljine i ždrijela C00-C14</i>	<i>29</i>	<i>2,0</i>	<i>21</i>	<i>2,9</i>	<i>8</i>	<i>1,1</i>
- <i>probavnih organa C15-C26</i>	<i>287</i>	<i>19,7</i>	<i>159</i>	<i>21,8</i>	<i>128</i>	<i>17,6</i>
-jednjaka C15	15	1,0	15	2,1	-	-
-želuca C16	38	2,6	22	3,0	16	2,2
-debelog crijeva (kolona) C18	108	7,4	64	8,8	44	6,1
-rektosigmoidnog prijelaza, završnog debelog crijeva (rektuma) čmara (anusa) i analnog kanala C19-C21	74	5,1	36	4,9	38	5,2
-jetre i intrahepatičnih žučnih vodova C22	12	0,8	5	0,7	7	1,0
-gušterače C25	28	1,9	12	1,6	16	2,2
- <i>dišnih i organa prsnog koša C30-C39</i>	<i>185</i>	<i>12,7</i>	<i>124</i>	<i>17,0</i>	<i>61</i>	<i>8,4</i>
-grkljana (larinksa) C32	23	1,6	23	3,2	-	-
-dušnika (traheje), dušnica (bronha) i pluća C33-C34	158	10,8	100	13,7	58	8,0
- <i>kosti i zglobove hrskavice C40-C41</i>	<i>2</i>	<i>0,1</i>	<i>2</i>	<i>0,3</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
- <i>melanom i ostale zloćudne novotvorine kože C43-C44</i>	<i>57</i>	<i>3,9</i>	<i>30</i>	<i>4,1</i>	<i>27</i>	<i>3,7</i>
-melanom kože C43	24	1,6	12	1,6	12	1,7
- <i>mezotelijarnog i mekog tkiva C45-C49</i>	<i>15</i>	<i>1,0</i>	<i>13</i>	<i>1,8</i>	<i>2</i>	<i>0,3</i>
- <i>dojke C50</i>	<i>99</i>	<i>6,8</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>99</i>	<i>13,6</i>
- <i>ženskih spolnih organa C51-C58</i>	<i>52</i>	<i>3,6</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>52</i>	<i>7,2</i>
-stidnice (vulve) C51	5	0,3	-	-	5	0,7
-vrata maternice (cerviksa) C53	11	0,8	-	-	11	1,5
-tijela i nespecificiranog dijela maternice C54-C55	23	1,6	-	-	23	3,2
-jajnika (ovarija) C56	11	0,8	-	-	11	1,5
- <i>muških spolnih organa C60-C63</i>	<i>32</i>	<i>2,2</i>	<i>32</i>	<i>4,4</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
-kestenjače (prostate) C61	28	1,9	28	3,8	-	-
- <i>urinarnog sustava C64-C68</i>	<i>144</i>	<i>9,9</i>	<i>95</i>	<i>13,0</i>	<i>49</i>	<i>6,7</i>
-bubrega, osim bubrežne zdjelice C64	23	1,6	8	1,1	15	2,1
-mokraćnoga mjehura C67	116	8,0	84	11,5	32	4,4
- <i>oka, mozga i ostalih dijelova SŽS C69-C72</i>	<i>51</i>	<i>3,5</i>	<i>31</i>	<i>4,2</i>	<i>20</i>	<i>2,8</i>
-mozga C71	48	3,3	29	4,0	19	2,6
- <i>štitnjače i ostalih žlijezda s unut. izlučivanjem C73-C75</i>	<i>4</i>	<i>0,3</i>	<i>1</i>	<i>0,1</i>	<i>3</i>	<i>0,4</i>
- <i>nedovoljno definir., sekund.i nespecif. sijela C76-C80</i>	<i>110</i>	<i>7,5</i>	<i>51</i>	<i>7,0</i>	<i>59</i>	<i>8,1</i>
- <i>limfnoga, hematopoeznoga i srodnoga tkiva C81-C96</i>	<i>51</i>	<i>3,5</i>	<i>29</i>	<i>4,0</i>	<i>22</i>	<i>3,0</i>
Novotvorine in situ D00-D09	3	0,2	-	-	3	0,4
Dobroćudne novotvorine D10-D36	213	14,6	61	8,4	152	20,9
Novotvorine nesigurne i nepoznate prirode D37-D48	123	8,4	81	11,1	42	5,8

* Opća bolnica Pula i stacionari Istarskih domova zdravlja

Broj hospitalizacija zbog novotvorina kao i zbog zloćudnih novotvorina raste s dobi, odnosno nakon 50-te godine, osim kod žena (nakon 40-te). U dobi iznad 60 godina je 1.098 ili 75,4% hospitaliziranih zbog novotvorina, 496 ili 68,2% žena te 602 ili 82,5% muškaraca.

Slika 1 - Hospitalizacije zbog zloćudnih novotvorina u Istarskoj županiji u 2020. godini po dobi i spolu

Novotvorine kao skupina bolesti čine 12,8% uzroka **hospitalizacije stanovništva s prebivalištem u Istarskoj županiji u zdravstvenim ustanovama u RH**. Zloćudne novotvorine čine 10,% uzroka hospitalizacija istarskog stanovništva u RH.

Prema podacima HZZJ-a, u bolnicama u RH zbog novotvorina bilo je 3.465 hospitalizacija (stacionarno liječenje) (16,5/1.000 stanovnika).

Vodeće podskupine dijagnoza kod stanovništva IŽ hospitaliziranog u RH zbog novotvorina su zloćudne novotvorine (78,8% hospitaliziranih zbog novotvorina), dobroćudne novotvorine (11,1%), novotvorine nesigurne i nepoznate prirode (10,0%) te novotvorine in situ (0,2%). Među hospitaliziranima iz IŽ najčešće zloćudne novotvorine bile su probavnih organa (15,8% u ukupno hospitaliziranima zbog novotvorina), dišnih i organa prsnog koša (9,9%), dojke (9,0%), nedovoljno definiranih, sekundarnih i nespecificiranih sijela (8,9%) te limfnoga, hematopoeznoga i srodnoga tkiva (7,7%).

Muškarci iz IŽ najčešće su u RH hospitalizirani zbog zloćudnih novotvorina: probavnih organa (18,6%) – najčešće debelog, završnog crijeva i anusa (11,7% u ukupnim hospitalizacijama), dišnih i organa prsnog koša (13,6%) – najčešće traheje, bronha i pluća (9,8%), nedovoljno definiranih, sekundarnih i nespecificiranih sijela (10,7%), urinarnog sustava (9,4%) – najčešće mokraćnog mjehura (8,0%) te limfnoga, hematopoeznoga i srodnoga tkiva (9,2%).

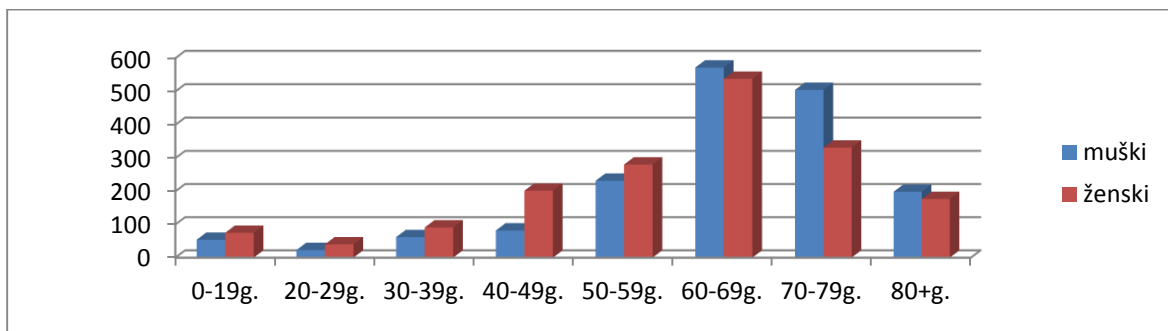
Žene iz IŽ su najčešće hospitalizirane zbog zloćudnih novotvorina: dojke (18,0%), probavnih organa (13,0%) – najčešće debelog, završnog crijeva i anusa (8,7% u ukupnim hospitalizacijama), ženskih spolnih organa (9,7%) – najčešće tijela i nespecificiranog dijela maternice (2,8%), nedovoljno definiranih, sekundarnih i nespecificiranih sijela (7,2%), te limfnoga, hematopoeznoga i srodnoga tkiva (6,3%).

Tablica 6 - Hospitalizacije stanovništva IŽ zbog novotvorina u svim bolnicama u RH u 2020. godini po spolu

NAZIV DIJAGNOZE	Ukupno	%	Muški	%	Ženski	%
SVEUKUPNO C00-D48	3.465	100,0	1.729	100,0	1.736	100,0
Zloćudne novotvorine C00-C97:	2.729	78,8	1.417	82,0	1.312	75,6
- <i>usne, usne šupljine i ždrijela C00-C14</i>	<i>104</i>	<i>3,0</i>	<i>87</i>	<i>5,0</i>	<i>17</i>	<i>1,0</i>
- <i>probavnih organa C15-C26</i>	<i>547</i>	<i>15,8</i>	<i>321</i>	<i>18,6</i>	<i>226</i>	<i>13,0</i>
-jednjaka C15	30	0,9	29	1,7	1	0,1
-želuca C16	55	1,6	34	2,0	21	1,2
-debelog crijeva (kolona) C18	196	5,7	118	6,8	78	4,5
-rektosigmoidnog prijelaza, završnog debelog crijeva (rektuma) čmara (anusa) i analnog kanala C19-C21	158	4,6	85	4,9	73	4,2
-jetre i intrahepatičnih žučnih vodova C22	33	1,0	22	1,3	11	0,6
-gušterače C25	54	1,6	22	1,3	32	1,8
- <i>dišnih i organa prsnog koša C30-C39</i>	<i>342</i>	<i>9,9</i>	<i>236</i>	<i>13,6</i>	<i>106</i>	<i>6,1</i>
-grkljana (larinksa) C32	63	1,8	62	3,6	1	0,1
-dušnika (traheje), dušnica (bronha) i pluća C33-C34	267	7,7	169	9,8	98	5,6
- <i>kosti i zglobove hrskavice C40-C41</i>	<i>19</i>	<i>0,5</i>	<i>11</i>	<i>0,6</i>	<i>8</i>	<i>0,5</i>
- <i>melanom i ostale zloćudne novotvorine kože C43-C44</i>	<i>78</i>	<i>2,3</i>	<i>40</i>	<i>2,3</i>	<i>38</i>	<i>2,2</i>
-melanom kože C43	34	1,0	17	1,0	17	1,0
- <i>mezotelijal. i mekog tkiva C45-C49</i>	<i>61</i>	<i>1,8</i>	<i>27</i>	<i>1,6</i>	<i>34</i>	<i>2,0</i>
- <i>dojke C50</i>	<i>313</i>	<i>9,0</i>	-	-	<i>313</i>	<i>18,0</i>
- <i>ženskih spolnih organa C51-C58</i>	<i>168</i>	<i>4,8</i>	-	-	<i>168</i>	<i>9,7</i>
-stidnice (vulve) C51	25	0,7	-	-	25	1,4
-vrata maternice (cerviksa) C53	46	1,3	-	-	46	2,6
-tijela i nespecificiranog dijela maternice C54-C55	48	1,4	-	-	48	2,8
-jajnika (ovarija) C56	45	1,3	-	-	45	2,6
- <i>muških spolnih organa C60-C63</i>	<i>113</i>	<i>3,3</i>	<i>113</i>	<i>6,5</i>	-	-
-kestenjače (prostate) C61	99	2,9	99	5,7	-	-
- <i>urinarnog sustava C64-C68</i>	<i>227</i>	<i>6,6</i>	<i>162</i>	<i>9,4</i>	<i>65</i>	<i>3,7</i>
-bubrega, osim bubrežne zdjelice C64	36	1,0	16	0,9	20	1,2
-mokraćnoga mjehura C67	180	5,2	138	8,0	42	2,4
- <i>oka, mozga i ostalih djelova SŽS C69-C72</i>	<i>109</i>	<i>3,1</i>	<i>60</i>	<i>3,5</i>	<i>49</i>	<i>2,8</i>
-mozga C71	104	3,0	58	3,4	46	2,6
- <i>štitnjače i ostalih žlijezda s unut. izlučivanjem C73-C75</i>	<i>70</i>	<i>2,0</i>	<i>16</i>	<i>0,9</i>	<i>54</i>	<i>3,1</i>
- <i>nedovoljno definir., sekund.i nespecif. sijela C76-C80</i>	<i>310</i>	<i>8,9</i>	<i>185</i>	<i>10,7</i>	<i>125</i>	<i>7,2</i>
- <i>limfnoga, hematopoeznoga i srodnoga tkiva C81-C96</i>	<i>268</i>	<i>7,7</i>	<i>159</i>	<i>9,2</i>	<i>109</i>	<i>6,3</i>
Novotvorine in situ D00-D09	8	0,2	-	-	8	0,5
Dobroćudne novotvorine D10-D36	383	11,1	104	6,0	279	16,1
Novotvorine nesigurne i nepoznate prirode D37-D48	345	10,0	208	12,0	137	7,9

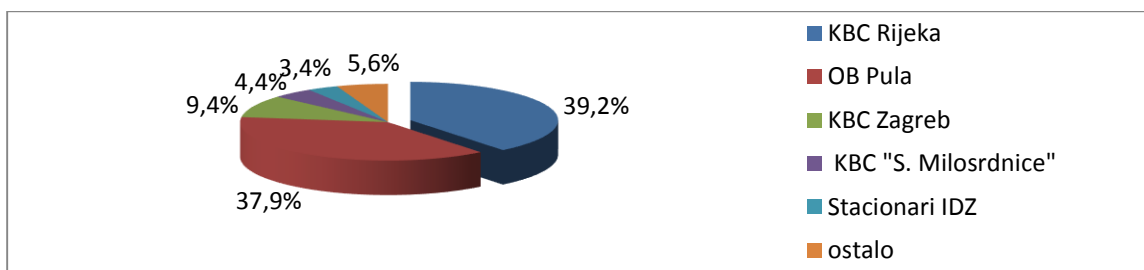
Izvor :HZJZ

Zbog novotvorina hospitalizirano je u RH nešto više žena (50,1%) iz IŽ nego muškaraca, a više muškaraca (51,9%) hospitalizirano je zbog zloćudnih novotvorina. Broj hospitalizacija zbog novotvorina kao i zbog zloćudnih novotvorina raste s dobi, a osobito iznad 40 godina kod žena te iznad 50 godina kod muškaraca. U dobi iznad 60 godina je ukupno 67,0% hospitaliziranih zbog novotvorina, 60,3% žena, te 73,8% muškaraca.

Slika 2 - Hospitalizacije zbog zloćudnih novotvorina u svim bolnicama u RH u 2020. godini po dobi i spolu

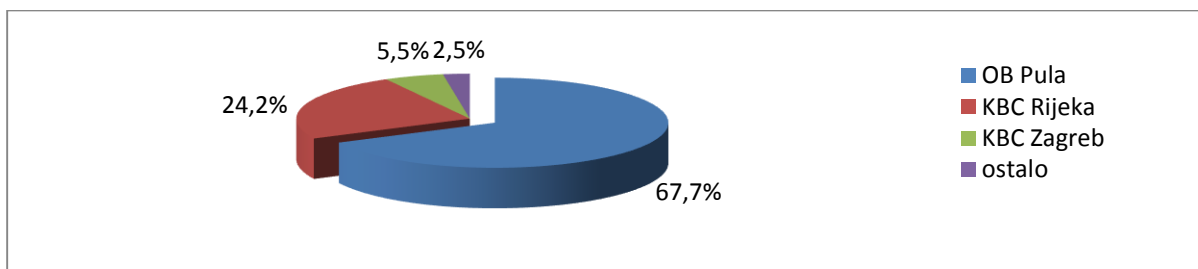
Najviše hospitalizacija pacijenata iz Istarske županije bilo je u 2020. godini u KBC-u Rijeka (39,2%), OB Pula (37,9%), zatim KBC-u Zagreb (9,4%), KBC „Sestre Milosrdnice“ (4,4%) te stacionarima IDZ (3,4%).

Slika 3 - Gravitacija pacijenata (stacionarno liječenje) iz IŽ zbog novotvorina prema stacionarnim ustanovama u 2020. godini

Prema podacima HZJZ-a, u dnevnim bolnicama u RH zbog novotvorina bilo je i 14.764 stanovnika s prebivalištem u Istarskoj županiji.

U dnevnim bolnicama stanovnici IŽ su 2020. godine najčešće koristili OB Pula (67,7%), KBC Rijeka (24,2%) i KBC Zagreb (5,5%).

Slika 4 - Gravitacija pacijenata (dnevna bolnica) iz IŽ zbog novotvorina prema stacionarnim ustanovama u RH u 2020. godini

U bolnicama u IŽ hospitalizirano je 41,3%, a u dnevnim bolnicama 67,7% stanovnika IŽ.

10.2. NOVOOBOLJELI OD RAKA

Prema podacima Registra za rak HZJZ-a 2019. godine (zadnji objavljeni podaci) dijagnosticirano je 1.212 novih bolesnika od raka (invazivni oblici raka bez raka kože), 649 muškaraca (53,5%) i 563 žena (46,5%).

Gruba stopa incidencije za 2019.g. iznosila je 578,3/100.000; 628,6/100.000 za muškarce i 529,5/100.000 za žene. Stope incidencije računane su na službene procjene stanovništva IŽ za 2019. godinu Državnog zavoda za statistiku.

Prema podacima Registra za rak HZJZ-a, u RH stopa incidencije je iznosila 623,6/100.000; 687,4/100.000 za muškarce i 563,6/100.000 za žene. (*HZJZ, Registar za rak RH. Incidencija raka u Hrvatskoj 2019., Bilten 44, Zagreb, 2021.*) Za usporedbe koriste se dobno-standardizirane stope, jer grube stope mogu biti odraz razlika u dobnoj strukturi stanovništva. Dobno- standardizirane stope incidencije računane su na standardno europsko stanovništvo (1976.). Dobno standardizirane stope iznosile su u 2019. godini za IŽ 361,8/100.000, a za RH 414,9/100.000 (HZJZ).

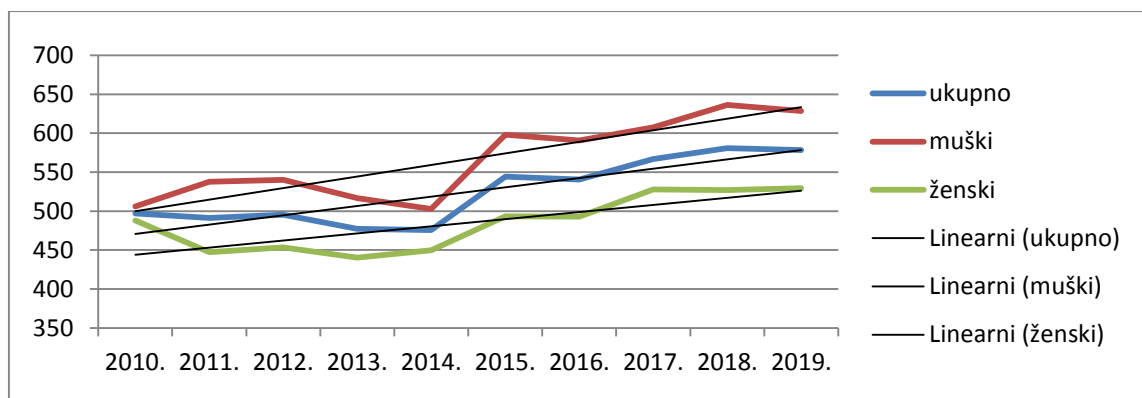
U zadnjem petogodišnjem razdoblju (2015.-2019.) godišnje su od raka oboljevale u prosjeku 1.172,4 osobe, 624,2 muškog i 548,2 ženskog spola. Gruba stopa incidencije (prosjeak 2015.-2019.) iznosila je 563,0/100.000; 614,7/100.000 za muškarce i 513,9/100.000 za žene. Stope za petogodišnji prosjek računane su na procjenu stanovništva DZS-a za središnju godinu na koju se prosjek odnosi.

Tablica 1 - Incidencija raka u Istarskoj županiji u 2019.godini i u prosjeku 2015.-2019.godine

	2019.			2015.-2019.		
	Broj	Grube stope	Dobno standard. stope (EU)	Godišnji prosjek	Grube stope	Dobno standard. stope (EU)
Ukupno rak (C00-C97)	1.212	578,3	361,8	1.172,4	563,0	360,3
-muški	649	628,6	408,7	624,2	614,7	412,4
-ženski	563	529,5	334,3	548,2	513,9	325,8
Rak traheje, bronha i pluća (C33-C34)	158	75,4	43,6	153,2	73,6	45,8
-muški	105	101,7	64,2	104,6	103,0	68,2
-ženski	53	49,9	27,5	48,6	45,6	27,3
Rak kolona, rektuma i anusa (C18-C21)	190	90,7	52,32	173,2	83,1	48,7
-muški	113	109,4	70,8	104,8	103,2	66,5
-ženski	77	72,4	37,2	68,4	65,0	35,0
Rak dojke (ž)(C50)	146	137,3	98,0	125,8	117,9	81,7
Rak prostate (m) (C61)	106	102,7	62,0	100,2	102,7	62,2
Rak vrata maternice (ž) (C53)	12	11,3	8,6	15,2	14,2	11,0
Ca in situ vrata maternice (ž) (D06)	3	2,8	2,7	8,8	8,3	9,1

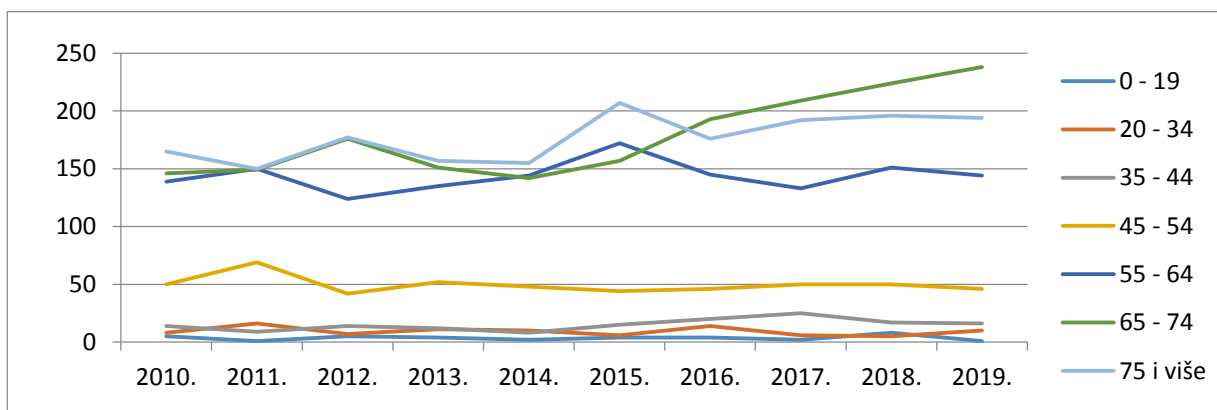
Izvor: prema podacima Registra za rak, HZJZ

Grube stope incidencije raka su u porastu.

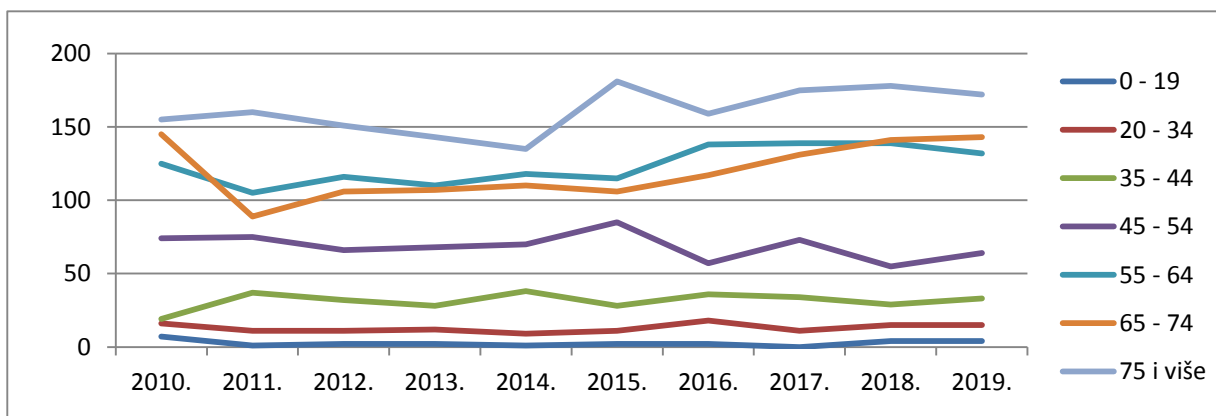

Slika 1 - Incidencija raka u Istarskoj županiji od 2010. do 2019. godine – gruba stopa na 100.000 stanovnika

Broj novooboljelih raste s dobi, osobe iznad 65 godina čine 61,6% novooboljelih (u starijoj dobi 66,6% novooboljelih muškaraca i 56,0% žena) odnosno osobe iznad 55 godina 84,4% novooboljelih (88,8% muškaraca, 79,4% žena).

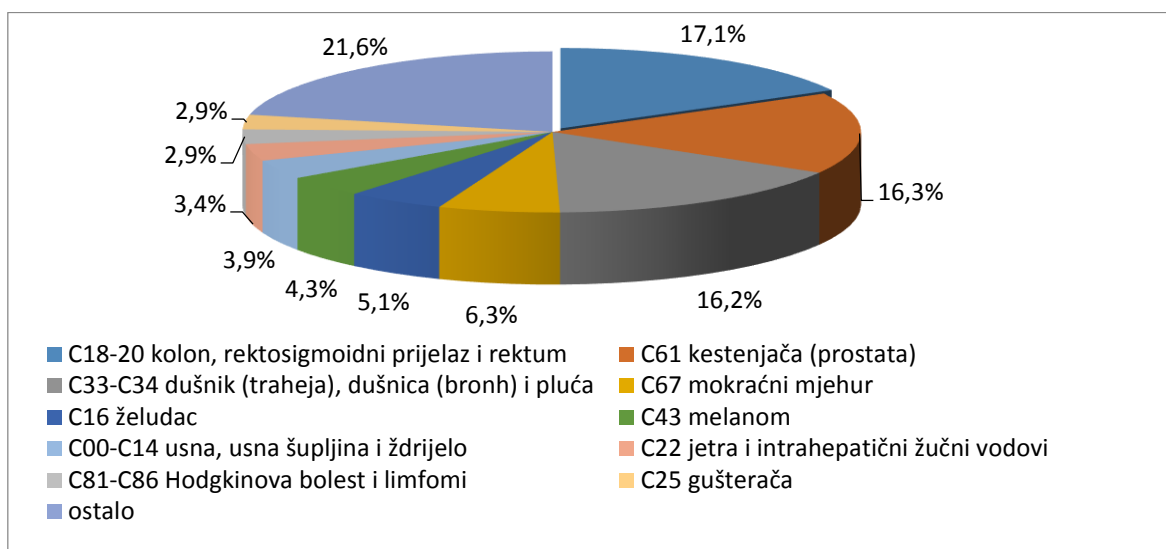

Slika 2 - Novooboljeli od raka (muški spol) po dobnim skupinama 2010. - 2019. godine

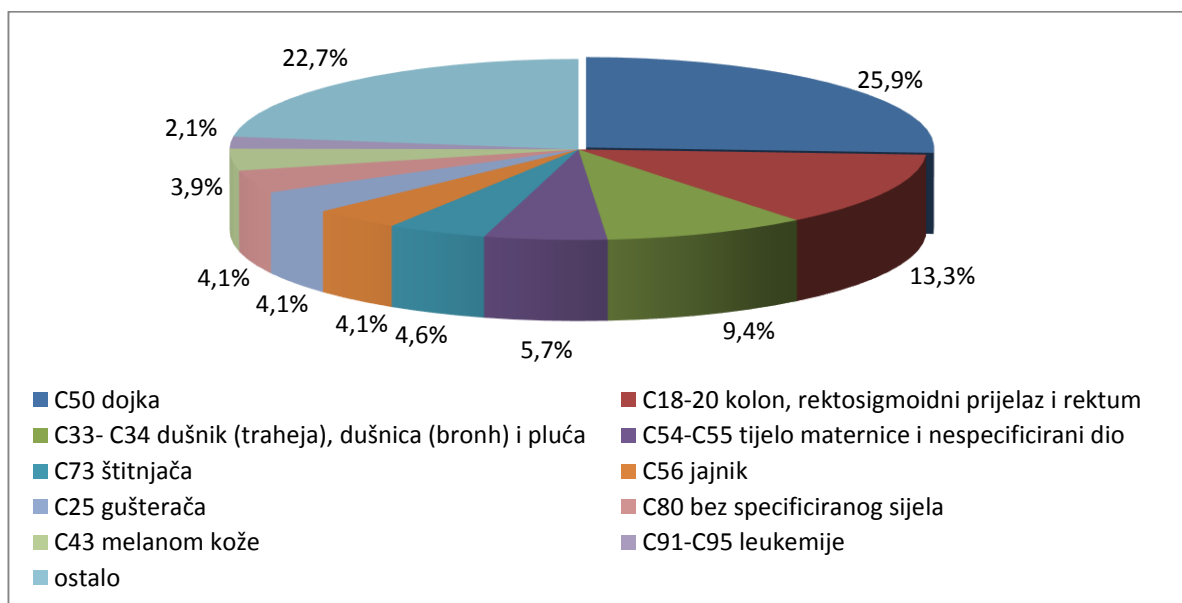
Slika 3 - Novooboljeli od raka (ženski spol) po dobnim skupinama 2010. – 2019. godine

Pet vodećih sijela raka u 2019. g. kod novooboljelih osoba muškog spola u IŽ, koja čine ukupno 61,0% novooboljelih su: kolon, rektosigmoidalni prijelaz i rektum (17,1%), prostata (16,3%), bronh i pluća (16,2%), mokraćni mjehur (6,3%) te želudac (5,1%).

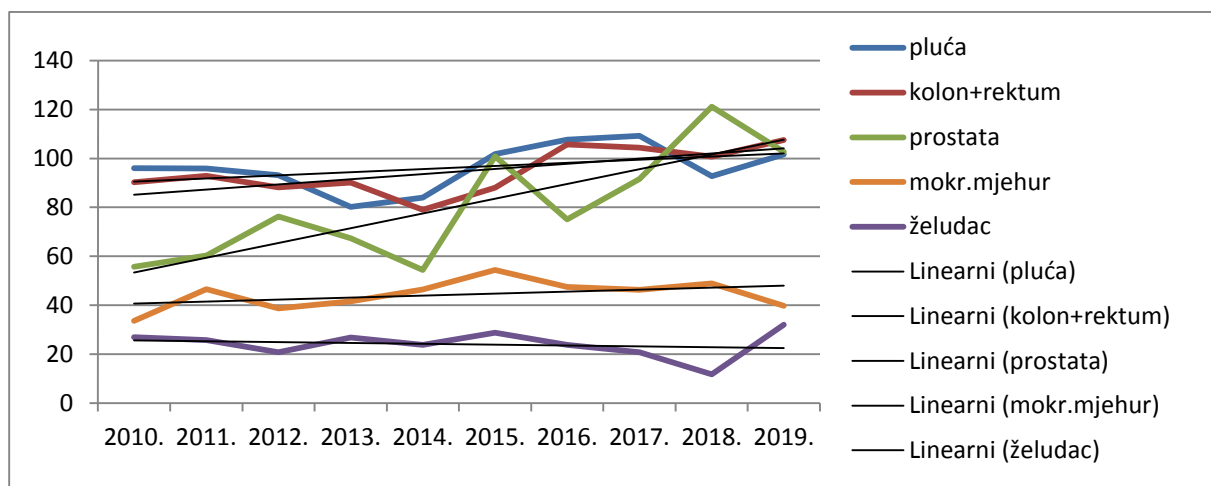
Slika 4 - Deset vodećih sijela raka kod novooboljelih osoba muškog spola u Istarskoj županiji u 2019. godini

Pet vodećih sijela raka u žena, od kojih je oboljelo 59,0% žena, su: dojka (25,9%), kolon, rektosigmoidalni prijelaz i rektum (13,3%), traheja, bronh i pluća (9,4%), tijelo maternice (5,7%) te štitnjača (4,6%).

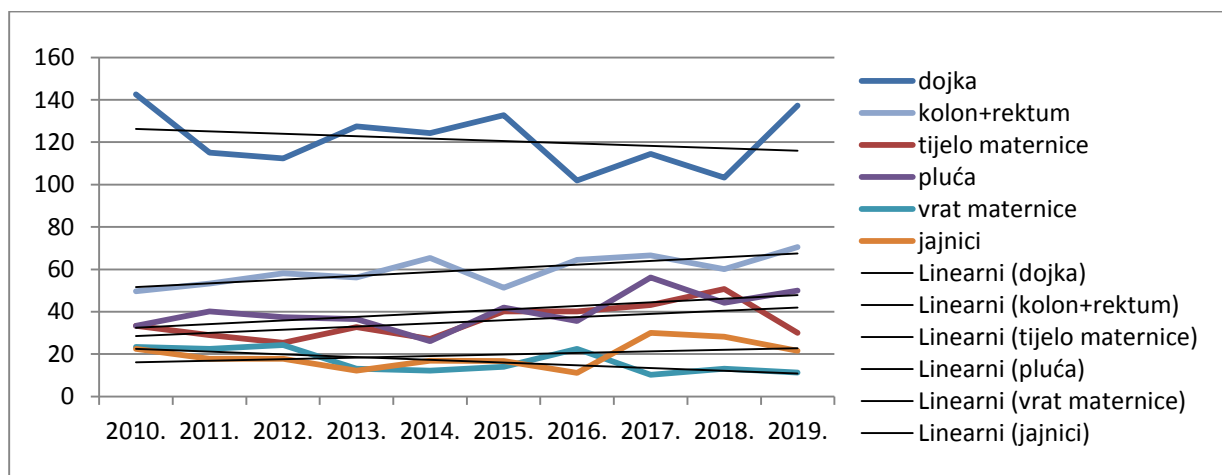
Slika 5 - Deset vodećih sijela raka kod novooboljelih osoba ženskog spola u Istarskoj županiji u 2019. godini

Kod muškaraca su u porastu grube stope incidencije raka prostate, bronha i pluća, mokraćnog mjehura te kolorektalnog raka, dok su stope za rak želudac u blagom padu.

Slika 6 - Incidencija vodećih sijela raka kod osoba muškog spola u Istarskoj županiji – gruba stopa na 100.000

Kod žena su u porastu grube stope incidencije kolorektalnog raka, raka pluća, tijela maternice i jajnika, u padu su stope za rak dojke i vrat maternice.

Slika 7 - Incidencija vodećih sijela raka kod osoba ženskog spola u Istarskoj županiji – stopa na 100.000

U tablici 2. prikazani su novi slučajevi raka, najčešća sijela raka, ukupno i po spolu.

Tablica 2 - Broj novih slučajeva raka 2019. godine u Istarskoj županiji po najčešćim sijelima i spolu

	Ukupno	%	Muški	%	Ženski	%
Zloćudne novotvorine ukupno C00-C97:	1.212	100,0	649	100,0	563	100,0
- <i>usne, usne šupljine i ždrijele C00-C14</i>	34	2,8	25	3,9	9	1,6
- <i>probavnih organa C15-C26</i>	329	27,1	204	31,4	125	22,2
-jednjaka C15	12	1,0	11	1,7	1	0,2
-želuca C16	43	3,5	33	5,1	10	1,8
-debelog crijeva (kolona) C18	122	10,1	70	10,8	52	9,2
-rektosigmoidnog prijelaza, rektuma, anusa i analnog kanala C19-C21	68	5,6	43	6,6	25	4,4
-jetre i intrahepatičnih žučnih vodova C22	29	2,4	22	3,4	7	1,2
-gušterače C25	42	3,5	19	2,9	23	4,1
- <i>dišnih i organa prsnog koša C30-C39</i>	180	14,9	124	19,1	56	9,9
-grkljana (larinksa) C32	14	1,2	13	2,0	1	0,2
-dušnika (traheje), dušnica (bronha) i pluća C33-C34	158	13,0	105	16,2	53	9,4
- <i>kosti i zglobove hrskavice C40-C41</i>	-	-	-	-	-	-
- <i>melanom kože C43</i>	50	4,1	28	4,3	22	3,9
- <i>mezotelijalnog i mekog tkiva C45-C49</i>	12	1,0	8	1,2	4	0,7
-mezoteliom C45	7	0,6	6	0,9	1	0,2
- <i>dojke C50</i>	146	12,0	-	-	146	25,9
- <i>ženskih spolnih organa C51-C58</i>	72	5,9	-	-	72	12,8
-vrata maternice (cerviksa) C53	12	1,0	-	-	12	2,1
-tijela i nespecificiranog dijela maternice C54-C55	32	2,6	-	-	32	5,7
-jajnika (ovarija) C56	23	1,9	-	-	23	4,1
- <i>muških spolnih organa C60-C63</i>	114	9,4	114	17,6	-	-
-kestenjače (prostate) C61	106	8,7	106	16,3	-	-
-sjemenika (testisa) C62	5	0,4	5	0,8	-	-
- <i>urinarnog sustava C64-C68</i>	85	7,0	61	9,4	24	4,3
-bubrega, osim bubrežne zdjelice C64	28	2,3	17	2,6	11	2,0
-mokraćnoga mjehura C67	51	4,2	41	6,3	10	1,8
- <i>oka, mozga i ostalih dijelova SŽS C69-C72</i>	17	1,4	12	1,8	5	0,9
-mozga C71	16	1,3	11	1,7	5	0,9
- <i>štitnjače i ostalih žlijezda s unutarnjim izlučivanjem C73-C75</i>	39	3,2	11	1,7	28	5,0
-štitnjača C73	36	3,0	10	1,5	26	4,6
- <i>nedovoljno definir., sekund.i nespecif. sijela C76-C80</i>	44	3,6	19	2,9	25	4,4
- <i>limfnoga, hematopoeznoga i srodnoga tkiva C81-C96</i>	90	7,4	43	6,6	47	8,3
-Hodgkinova bolest i limfomi C81-C86	37	3,1	19	2,9	18	3,2
-leukemija C91-C95	34	2,8	15	2,3	19	3,4
Novotvorine in situ D00-D09	27		11		16	
- <i>in situ vrata maternice D06</i>	3		-		3	

Izvor: HZZJ, Registar za rak

U tablici 3. prikazani su novi slučajevi raka, najčešća sijela raka, po spolu i dobi.

Tablica 3 - Broj novih slučajeva raka 2019. godine po dobi, spolu i sijelu

Šifra MKB	Spol	Ukupno	0-19	20-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	85+
Novooboljeli od raka (C00-C97)	uk.	1.212	5	44	30	43	67	119	157	212	169	152	135	79
	m.	649	1	16	10	13	33	61	83	130	108	78	77	39
	ž.	563	4	28	20	30	34	58	74	82	61	74	58	40
- usne, usne šupljine i ždrijela C00-C14	uk.	34	1	-	-	1	5	8	4	4	4	3	2	2
	m.	25	1	-	-	-	4	7	3	4	3	1	1	1
	ž.	9	-	-	-	1	1	1	1	-	1	2	1	1
- probavnih organa C15-C26	uk.	329	-	3	4	8	16	25	53	51	48	46	47	28
	m.	204	-	2	3	5	14	17	32	33	35	24	28	11
	ž.	125	-	1	1	3	2	8	21	18	13	22	19	17
C16 želudac	uk.	43	-	-	2	2	-	6	4	7	6	7	4	5
	m.	33	-	-	1	2	-	6	2	5	6	5	3	3
	ž.	10	-	-	1	-	-	-	2	2	-	2	1	2
C18 debelo crijevo (kolon)	uk.	122	-	1	1	2	5	10	14	19	22	16	19	13
	m.	70	-	-	1	1	4	5	8	12	15	9	10	5
	ž.	52	-	1	-	1	1	5	6	7	7	7	9	8
C19-C21 rektosigmoidnog prijelaza, rektuma, anusa i analnog kanala	uk.	68	-	-	-	2	7	2	19	8	11	7	9	3
	m.	43	-	-	-	1	6	1	11	5	9	3	5	2
	ž.	25	-	-	-	1	1	1	8	3	2	4	4	1
C22 jetra i intrahepatični žučni vodovi	uk.	29	-	1	-	1	2	4	5	3	1	6	5	1
	m.	22	-	1	-	1	2	3	4	2	1	4	4	-
	ž.	7	-	-	-	-	-	1	1	1	-	2	1	1
C25 gušterača	uk.	42	-	-	1	1	1	3	7	9	4	7	5	4
	m.	19	-	-	1	-	1	2	4	4	2	2	2	1
	ž.	23	-	-	-	1	-	1	3	5	2	5	3	3
- dišnih i organa prsnog koša C30-C39	uk.	180	-	-	-	1	6	21	31	37	38	19	17	10
	m.	124	-	-	-	1	5	13	18	27	27	13	12	8
	ž.	56	-	-	-	-	1	8	13	10	11	6	5	2
C32 grkljan (larinks)	uk.	14	-	-	-	-	1	2	2	2	5	1	1	-
	m.	13	-	-	-	-	1	2	2	1	5	1	1	-
	ž.	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
C34 dušnica (bronh) i pluća	uk.	158	-	-	-	1	5	15	29	35	31	18	14	10
	m.	105	-	-	-	1	4	9	16	26	20	12	9	8
	ž.	53	-	-	-	-	1	6	13	9	11	6	5	2
- kosti i zglobove hrskavice C40-C41	uk.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	m.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	ž.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- melanom kože C43	uk.	50	-	7	3	4	1	6	3	11	4	8	2	1
	m.	28	-	3	2	1	1	2	2	7	4	5	1	-
	ž.	22	-	4	1	3	-	4	1	4	-	3	1	1
- mezotelijal. i mekog tkiva C45-C49	uk.	12	2	1	-	-	-	1	-	4	1	1	1	1
	m.	8	-	-	-	-	-	1	-	4	1	1	1	-
	ž.	4	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
C45 mezoteliom	uk.	7	-	-	-	-	-	-	-	3	1	1	1	1
	m.	6	-	-	-	-	-	-	-	3	1	1	1	-
	ž.	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
- dojke C50	uk.	146	-	12	7	13	14	16	17	26	16	14	6	5
	m.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	ž.	146	-	12	7	13	14	16	17	26	16	14	6	5
- ženskih spolnih organa C51-C58	uk.	72	-	2	2	6	9	10	8	8	8	11	4	4
	m.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	ž.	72	-	2	2	6	9	10	8	8	8	11	4	4
C53 vrat maternice (cerviks)	uk.	12	-	1	-	-	3	2	2	3	1	-	-	-
	m.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	ž.	12	-	1	-	-	3	2	2	3	1	-	-	-

Tablica 3 - Broj novih slučajeva raka 2019. godine po dobi, spolu i sijelu -nastavak

Šifra MKB	Spol	Ukupno	0-19	20-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	85 i više
C54-C55 tijelo maternice (korpus) i nespecif. dio	uk.	32	-	1	-	3	6	3	4	2	1	6	4	2
	m.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	ž.	32	-	1	-	3	6	3	4	2	1	6	4	2
C56 jajnik (ovarij)	uk.	23	-	-	2	3	-	5	1	1	6	3	-	2
	m.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	ž.	23	-	-	2	3	-	5	1	1	6	3	-	2
- muških spolnih organa C60-C63	uk.	114	-	3	1	1	2	7	12	24	25	15	14	10
	m.	114	-	3	1	1	2	7	12	24	25	15	14	10
	ž.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
C61 kestenjača (prostata)	uk.	106	-	-	-	-	1	7	12	23	25	14	14	10
	m.	106	-	-	-	-	1	7	12	23	25	14	14	10
	ž.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
C62 sjemenik (testis)	uk.	5	-	3	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
	m.	5	-	3	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
	ž.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- urinarnog sustava C64-C68	uk.	85	-	-	1	2	5	8	10	12	14	8	19	6
	m.	61	-	-	-	1	3	6	6	11	9	8	13	4
	ž.	24	-	-	1	1	2	2	4	1	5	-	6	2
C64 bubreg, osim bubrežne zdjelice	uk.	28	-	-	1	1	2	3	3	3	8	2	3	2
	m.	17	-	-	-	1	1	2	1	3	4	2	2	1
	ž.	11	-	-	1	-	1	1	2	-	4	-	1	1
C67 mokraćni mjehur	uk.	51	-	-	-	1	3	4	6	9	5	5	14	4
	m.	41	-	-	-	-	2	3	5	8	5	5	10	3
	ž.	10	-	-	-	1	1	1	1	1	-	-	4	1
- oka, mozga i ostalih dijelova SŽS C69-C72	uk.	17	-	1	3	1	2	-	2	2	1	3	1	1
	m.	12	-	1	2	1	1	-	1	2	1	3	-	-
	ž.	5	-	-	1	-	1	-	1	-	-	-	1	1
C71 mozak	uk.	16	-	1	3	1	1	-	2	2	1	3	1	1
	m.	11	-	1	2	1	-	-	1	2	1	3	-	-
	ž.	5	-	-	1	-	1	-	1	-	-	-	1	1
- štitnjače i ostalih žlijezda s unut. izlučivanjem C73-C75	uk.	39	-	7	6	4	4	5	6	4	-	2	1	-
	m.	11	-	2	-	2	1	1	1	3	-	-	1	-
	ž.	28	-	5	6	2	3	4	5	1	-	2	-	-
C73 štitnjača	uk.	36	-	7	6	4	3	4	6	4	-	2	-	-
	m.	10	-	2	-	2	1	1	1	3	-	-	-	-
	ž.	26	-	5	6	2	2	3	5	1	-	2	-	-
- nedovoljno definir., sekund. i nespecif. sijela C76-C80	uk.	44	-	2	-	-	1	3	4	6	7	8	6	7
	m.	19	-	2	-	-	-	2	2	4	2	4	1	2
	ž.	25	-	-	-	-	1	1	2	2	5	4	5	5
C80 bez specificiranog sijela	uk.	39	-	2	-	-	1	2	3	6	6	6	6	7
	m.	16	-	2	-	-	-	1	1	4	2	3	1	2
	ž.	23	-	-	-	-	1	1	2	2	4	3	5	5
- limfnoga, hematopoeznoga i srodnoga tkiva C81-C96	uk.	90	-	8	3	2	2	9	7	23	3	14	15	4
	m.	43	-	3	2	1	2	5	6	11	1	4	5	3
	ž.	47	-	5	1	1	-	4	1	12	2	10	10	1
Hodgkinova bolest i limfomi C81-C86	uk.	37	-	4	3	1	1	5	4	9	1	6	3	-
	m.	19	-	1	2	-	1	2	4	5	-	2	2	-
	ž.	18	-	3	1	1	-	3	-	4	1	4	1	-
Leukemije C91-C95	uk.	34	-	4	-	1	1	2	2	9	-	3	10	2
	m.	15	-	2	-	1	1	1	1	4	-	1	2	2
	ž.	19	-	2	-	-	-	1	1	5	-	2	8	-
Novotvorine in situ (D00-D09)	uk.	27	-	3	-	1	1	4	2	4	6	2	4	-
	m.	11	-	1	-	-	1	-	1	1	4	-	3	-
	ž.	16	-	2	-	1	-	4	1	3	2	2	1	-
D06 in situ vrata maternice	uk.	3	-	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-
	m.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	ž.	3	-	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-

Izvor: HZJZ, Registar za rak

10.3. UMRILI OD RAKA

Prema DZS-u, u IŽ je u 2020. godini od novotvorina umrlo 697 osoba, 411 muškarca i 286 žena, od toga od zloćudnih novotvorina 684 osoba, 403 (58,9%) muškarac i 281 žena.

U tablici 1. prikazani su umrli od raka po najčešćim sijelima raka, ukupno i po spolu.

Tablica 1 - Umrli od novotvorina (C00-D48) u Istarskoj županiji u 2020. godini po spolu

NAZIV DIJAGNOZE	Ukupno	%	Muški	%	Ženski	%
UKUPNO NOVOTVORINE C00-D48	697		411		286	
Zloćudne novotvorine ukupno C00-C97:	684	100,0	403	100,0	281	100,0
- <i>usne, usne šupljine i ždrijele C00-C14</i>	<i>21</i>	<i>3,1</i>	<i>16</i>	<i>4,0</i>	<i>5</i>	<i>1,8</i>
- <i>probavnih organa C15-C26</i>	<i>203</i>	<i>29,7</i>	<i>125</i>	<i>31,0</i>	<i>78</i>	<i>27,8</i>
-jednjaka C15	9	1,3	8	2,0	1	0,4
-želuca C16	21	3,1	14	3,5	7	2,5
-debelog crijeva (kolona) C18	70	10,2	50	12,4	20	7,1
-rektosigmoidnog prijelaza, završnog debelog crijeva (rektuma) čmara (anusa) i analnog kanala C19-C21	37	5,4	19	4,7	18	6,4
-jetre i intrahepatičnih žučnih vodova C22	21	3,1	14	3,5	7	2,5
-gušterače C25	33	4,8	17	4,2	16	5,7
- dišnih i organa prsnog koša C30-C39	179	26,2	114	28,3	65	23,1
-grkljana (larinksa) C32	6	0,9	5	1,2	1	0,4
-dušnika (traheje), dušnica (bronha) i pluća C33-C34	171	25,0	108	26,8	63	22,4
- <i>kosti i zglobove hrskavice C40-C41</i>	<i>1</i>	<i>0,1</i>	<i>1</i>	<i>0,2</i>	-	-
- <i>melanom i ostale zloćudne novotvorine kože C43-C44</i>	<i>16</i>	<i>2,3</i>	<i>8</i>	<i>2,0</i>	<i>8</i>	<i>2,8</i>
-melanom kože C43	11	1,6	5	1,2	6	2,1
- <i>mezotelijal. i mekog tkiva C45-C49</i>	<i>11</i>	<i>1,6</i>	<i>10</i>	<i>2,5</i>	<i>1</i>	<i>0,4</i>
-mezoteliom C45	8	1,2	8	2,0	-	-
- <i>dojke C50</i>	<i>34</i>	<i>5,0</i>	-	-	<i>34</i>	<i>12,1</i>
- <i>ženskih spolnih organa C51-C58</i>	<i>23</i>	<i>3,4</i>	-	-	<i>23</i>	<i>8,2</i>
-vrata maternice (cerviksa) C53	4	0,6	-	-	4	1,4
-tijela i nespecificiranog dijela maternice C54-C55	9	1,3	-	-	9	3,2
-jajnika (ovarija) C56	9	1,3	-	-	9	3,2
- <i>muških spolnih organa C60-C63</i>	<i>46</i>	<i>6,7</i>	<i>46</i>	<i>11,4</i>	-	-
-kestenjače (prostate) C61	45	6,6	45	11,2	-	-
- <i>urinarnog sustava C64-C68</i>	<i>50</i>	<i>7,3</i>	<i>30</i>	<i>7,4</i>	<i>20</i>	<i>7,1</i>
-bubrega, osim bubrežne zdjelice C64	19	2,8	9	2,2	10	3,6
-mokraćnoga mjehura C67	31	4,5	21	5,2	10	3,6
- <i>oka, mozga i ostalih dijelova SŽS C69-C72</i>	<i>22</i>	<i>3,2</i>	<i>11</i>	<i>2,7</i>	<i>11</i>	<i>3,9</i>
-mozga C71	21	3,1	10	2,5	11	3,9
- <i>štitnjače i ostalih žlijezda s unutrašnjim izlučivanjem C73-C75</i>	<i>2</i>	<i>0,3</i>	<i>1</i>	<i>0,2</i>	<i>1</i>	<i>0,4</i>
-štitnjača C73	2	0,3	1	0,2	1	0,4
- <i>nedovoljno definirana, sekundarni nespecificirana sijela C76-C80</i>	<i>26</i>	<i>3,8</i>	<i>17</i>	<i>4,2</i>	<i>9</i>	<i>3,2</i>
- <i>limfnoga, hematopoeznoga i srodnoga tkiva C81-C96</i>	<i>50</i>	<i>7,3</i>	<i>24</i>	<i>6,0</i>	<i>26</i>	<i>9,3</i>
-Hodgkinova bolest i limfomi C81-C86	10	1,5	5	1,2	5	1,8
-leukemija C91-C95	27	3,9	13	3,2	14	5,0
Ukupno dobroćudne novotvorine (D10-D36)	5		2		3	
- moždane ovojnice (meninge) D32	2		1		1	
Ukupno novotvorine nesigurne i nepoznate prirode (D37-D48)	8		6		2	
-mijelodisplastični sindrom, limfna, hematopoetska i srodna tkiva D46-D48	5		3		2	

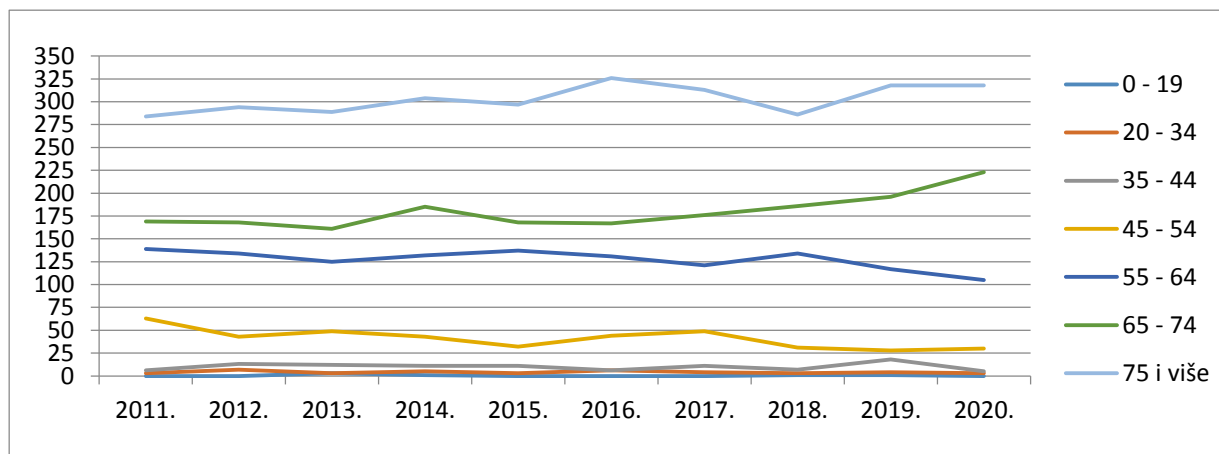
Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske

Broj umrlih raste s dobi, osobe iznad 65 godina čine 79,1% umrlih od raka, odnosno osobe iznad 75 godina 46,5%.

Tablica 2 - Umrli od raka (C00-C97) po dobnim skupinama 2011. - 2020. godine

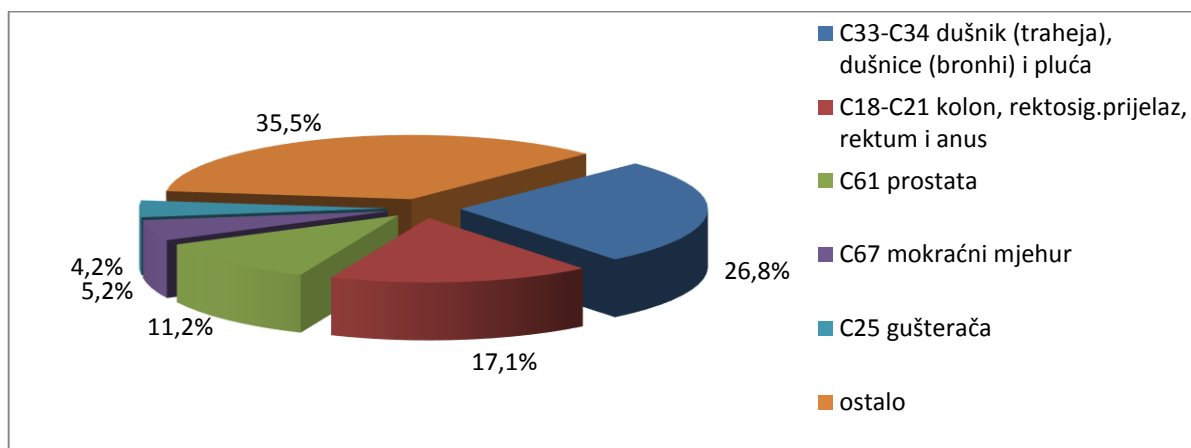
	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
UKUPNO	664	659	642	681	648	680	674	648	682	684
0 - 19	-	-	3	1	-	-	-	1	1	-
20 - 34	3	7	3	5	3	6	4	3	4	3
35 - 44	6	13	12	11	11	6	11	7	18	5
45 - 54	63	43	49	43	32	44	49	31	28	30
55 - 64	139	134	125	132	137	131	121	134	117	105
65 - 74	169	168	161	185	168	167	176	186	196	223
75 i više	284	294	289	304	297	326	313	286	318	318

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske

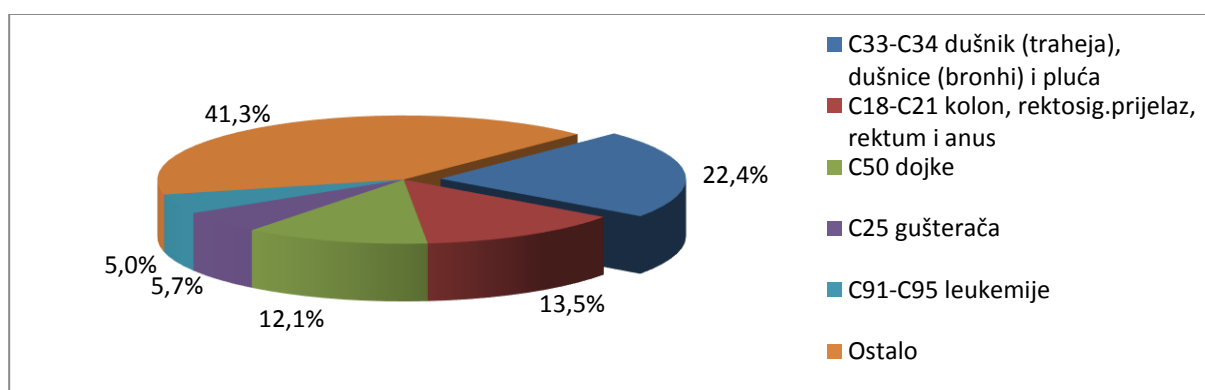
Slika 1 - Umrli od raka po dobnim skupinama 2011. - 2020. godine

Najčešće sijelo raka među umrlim muškarcima u IŽ 2020. godine bio je rak traheje, bronha i pluća (26,8% umrlih muškaraca od raka), zatim kolorektalni rak (17,1%), rak prostate (11,2%), rak mokraćnog mjehura (5,2%) i rak gušterače (4,2%).

Slika 2 - Pet vodećih malignih bolesti - uzroka smrti osoba muškog spola u Istarskoj županiji u 2020. godini

Najčešće sijelo raka kod umrlih žena je rak traheje, bronha i pluća (22,4%), slijedi kolorektalni rak (13,5%), rak dojke (12,1%), rak gušterače (5,7%) i leukemije (5,0%).

Slika 3 - Pet vodećih malignih bolesti - uzroka smrti osoba ženskog spola u 2020. godini

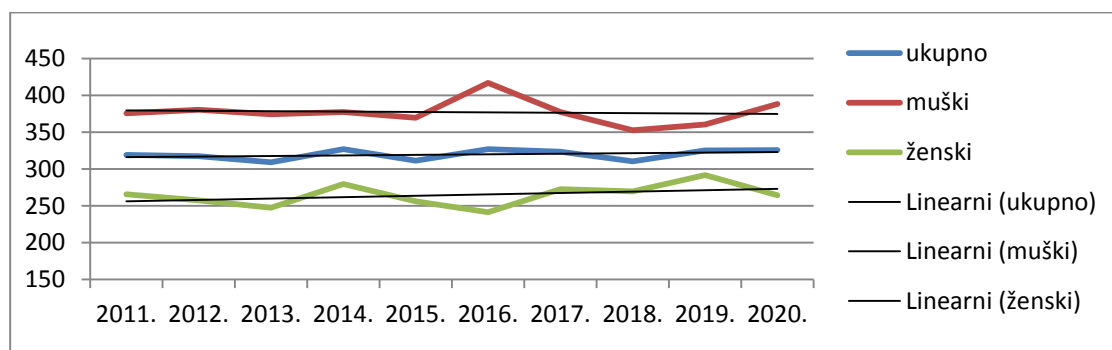
Gruba stopa mortaliteta od raka 2020. godine bila je za IŽ 325,6/100.000; 388,1/100.000 za muškarce i 264,5/100.000 za žene. Prema Registru za rak HZJZ-a, stope mortaliteta za 2019. godinu (zadnji objavljeni podaci) bile su 328,2/100.000 (392,1/100.000 za muškarce i 268,1/100.000 za žene).

Dobno-standardizirane stope mortaliteta iznosile su u 2020. godini za IŽ 170,6/100.000, a za RH za 2019. godinu 190,8/100.000 (*HZJZ, Registar za rak RH. Incidencija raka u Hrvatskoj 2019., Bilten 44, Zagreb, 2021.*).

U zadnjem petogodišnjem razdoblju (2015.-2019.) godišnje je od raka umiralo u prosjeku 674,8 osoba, 396,0 muškog i 278,8 ženskog spola. Gruba stopa mortaliteta (prosjeak 2016.-2020.) iznosila je 323,2/100.000; 387,0/100.000 za muškarce i 261,9/100.000 za žene.

Tablica 3 - Mortalitet od raka u 2020.godini i u prosjeku 2016.- 2020.godine

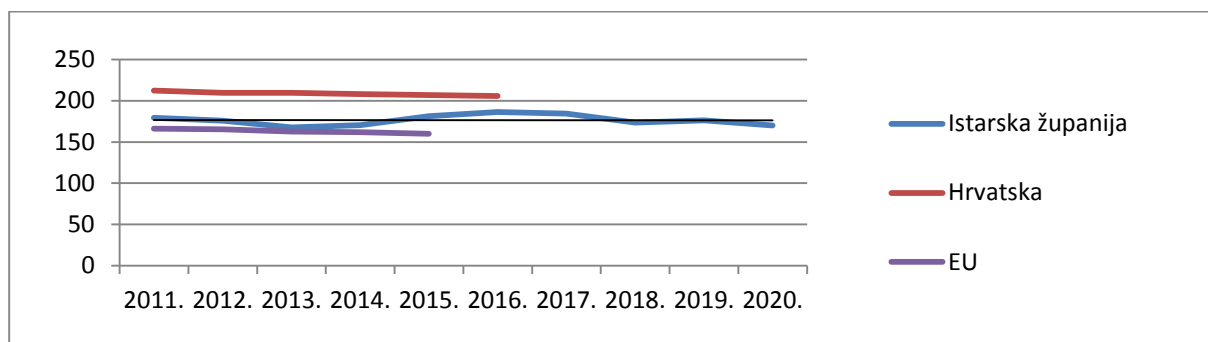
	2020.			2016.-2020.		
	Broj	Grube stope	Dobno standard. stope (EU)	Godišnji prosjek	Grube stope	Dobno standard. stope (EU)
Ukupno rak (C00-C97)	684	325,6	170,6	674,8	323,2	178,9
-muški	403	388,1	235,2	396,0	387,0	240,7
-ženski	281	264,5	122,7	278,8	261,9	134,5
Rak traheje, bronha i pluća (C33-C34)	171	81,4	45,0	150,6	72,1	42,8
-muški	108	104,0	64,0	101,2	98,9	64,2
-ženski	63	59,3	29,6	49,4	48,4	25,5
Rak kolona, rektuma i anusa (C18-C21)	107	50,9	24,1	99,8	47,8	24,4
-muški	69	66,5	38,4	60,8	59,4	35,9
-ženski	38	35,7	13,8	39,0	36,7	15,9
Rak dojke (ž)(C50)	34	32,0	14,9	42,6	40,0	21,5
Rak prostate (m) (C61)	45	43,3	23,2	39,6	38,7	23,1
Rak vrata maternice (ž) (C53)	4	3,8	2,8	6,2	5,8	3,7

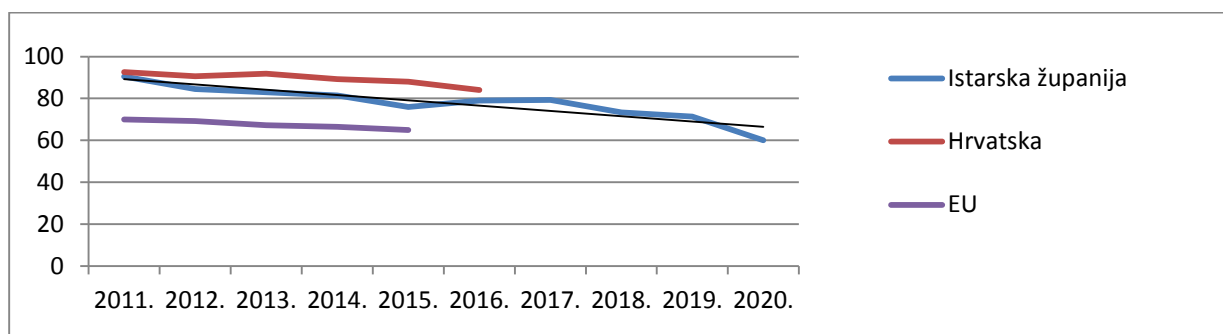
Slika 4 - Mortalitet od raka u Istarskoj županiji od 2011. do 2020. godine – gruba stopa na 100.000 stanovnika

Dobno-standardizirane stope smrtnosti pružaju mogućnost usporedbe među područjima s različitim dobnim sastavom stanovništva koji bi mogao utjecati na naše zaključivanje o pojavnosti određenih bolesti pa tako i uzroka smrti. Stope za IŽ su računate od 2010.g. i 2012.-2020. prema procjeni broja stanovnika DZS-a, a za 2011.g. na Popis 2011.g. Stope za RH i EU preuzete su od *European Health Information Gateway*, *WHO Regional Office for Europe* (link <https://gateway.euro.who.int/en/hfa-explorer/>)

Dobno-standardizirane stope smrtnosti od zloćudnih novotvorina za ukupnu dob i za dob 0- 64 godina nešto su niže od stopa RH, a veće od EU.

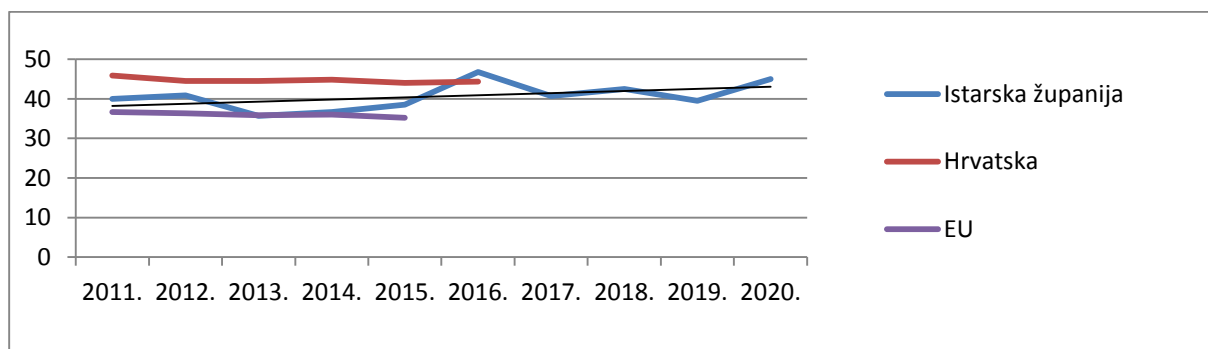

Slika 5 - Dobno-standardizirane stope smrtnosti od zloćudnih novotvorina, na 100.000 stanovnika (ukupna dob)

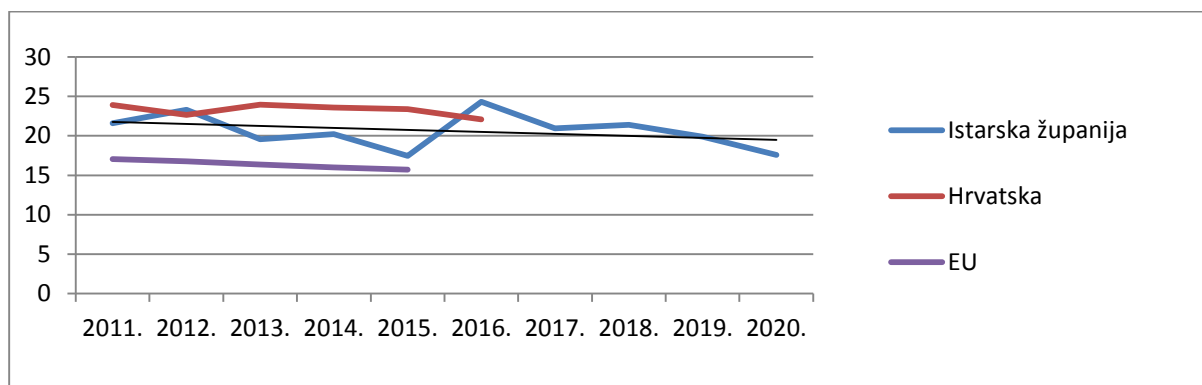

Slika 6 - Dobno-standardizirane stope smrtnosti od zloćudnih novotvorina, na 100.000 stanovnika (0-64 godine)

Stope za rak traheje, bronha i pluća (ukupna dob i dob 0-64 godina) su nešto niže od RH, a više od EU.

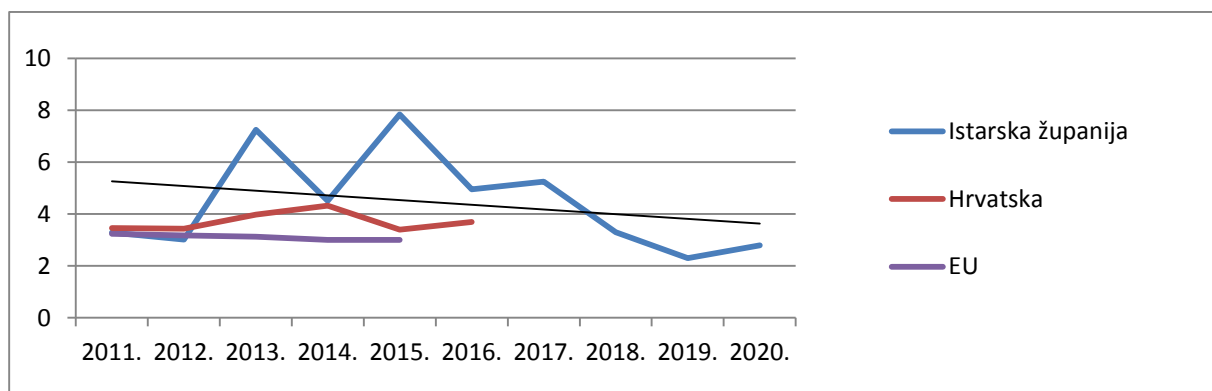

Slika 7 - Dobno-standardizirane stope smrtnosti od raka traheje, bronha i pluća, na 100.000 stanovnika (ukupna dob)

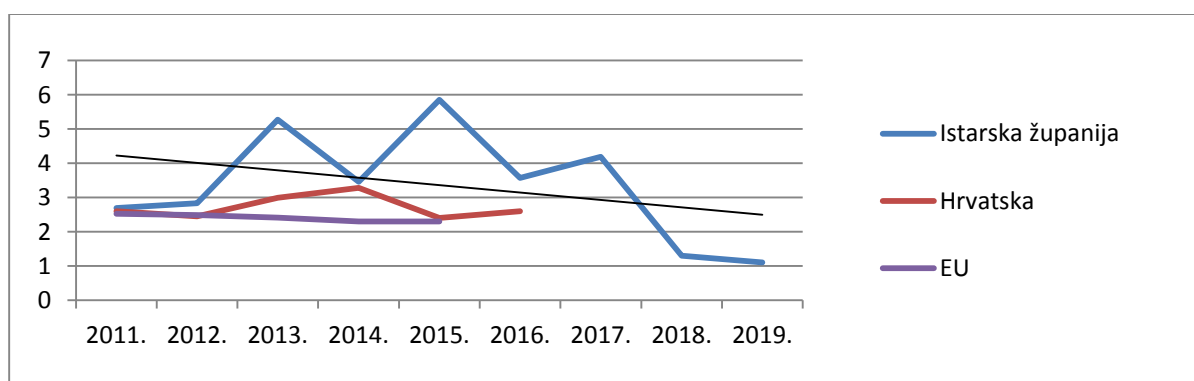

Slika 8 - Dobno-standardizirane stope smrtnosti od raka traheje, bronha i pluća, na 100.000 stanovnika (0-64 godine)

Kod raka vrata maternice stope (ukupna dob i dob 0-64 godina) su nešto više od RH i EU.

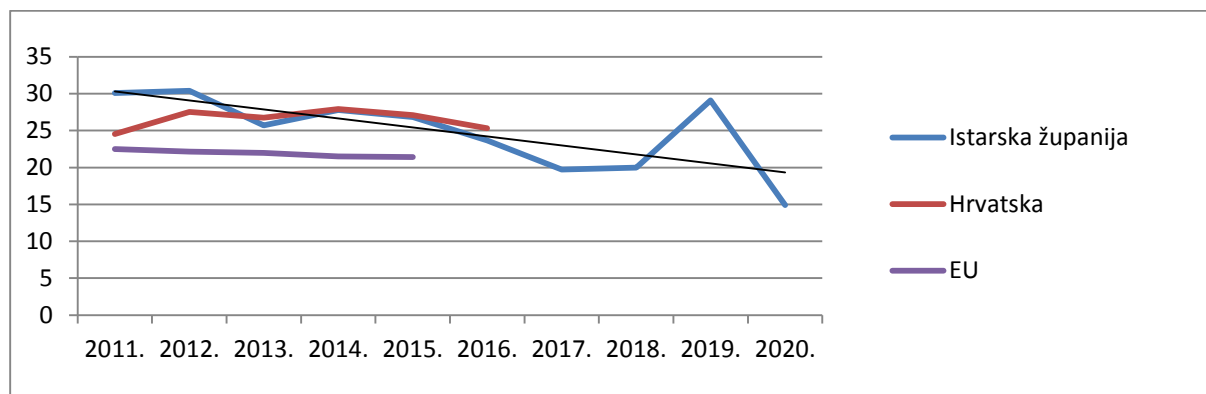

Slika 9 - Dobno-standardizirane stope smrtnosti od raka vrata maternice, na 100.000 stanovnika (ukupna dob)

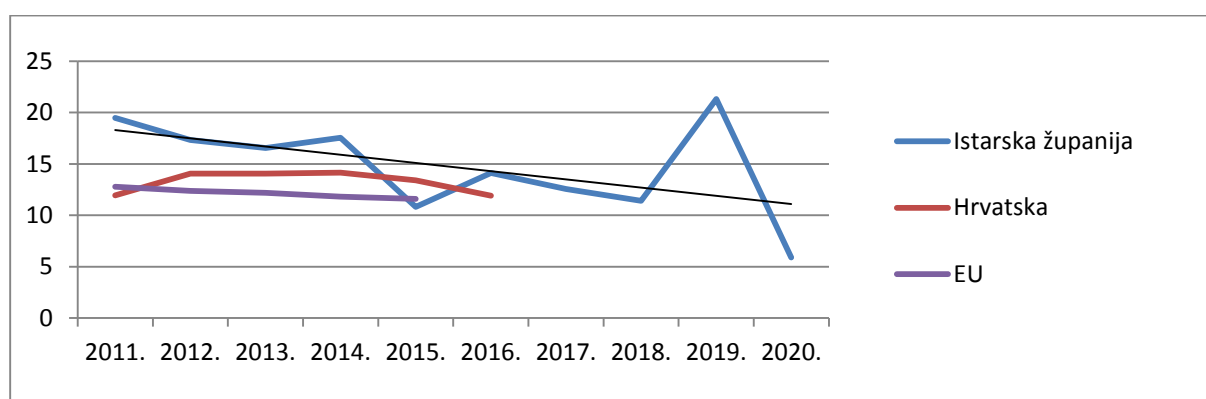

Slika 10 - Dobno-standardizirane stope smrtnosti od raka vrata maternice, na 100.000 stanovnika (0-64 godine)

Kod raka dojke stope (ukupna dob) su slične stopama RH i EU, a za 0-64 g. nešto više.

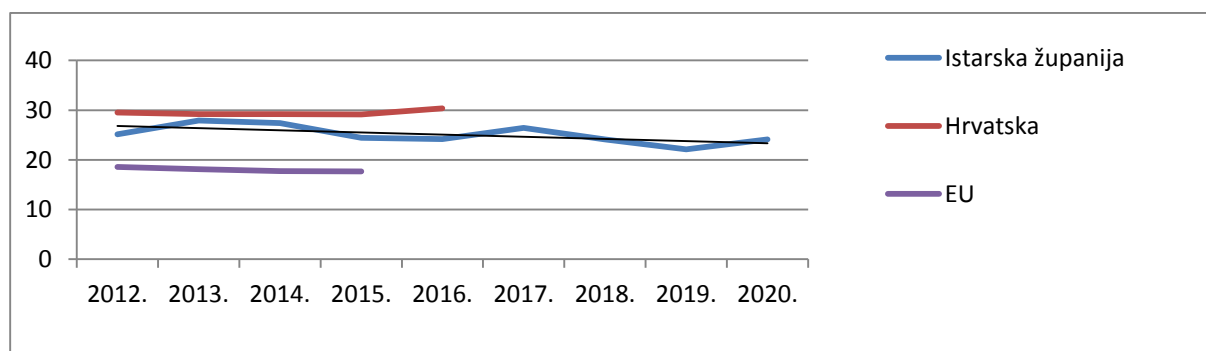

Slika 11 - Dobno-standardizirane stope smrtnosti od raka dojke žena, na 100.000 stanovnika (ukupna dob)

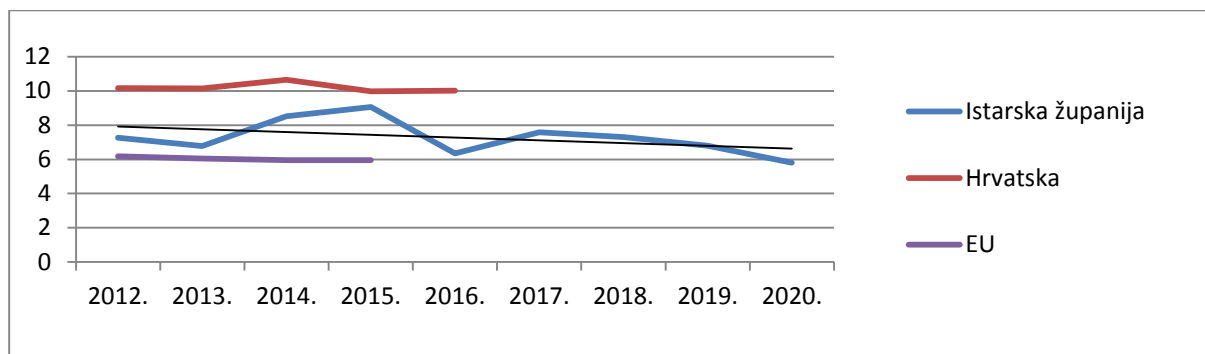

Slika 12 - Dobno-standardizirane stope smrtnosti od raka dojke žena, na 100.000 stanovnika (0-64 godina)

Za kolorektalni rak (ukupna dob i 0-64 g.) stope su više od EU i nešto niže od RH.

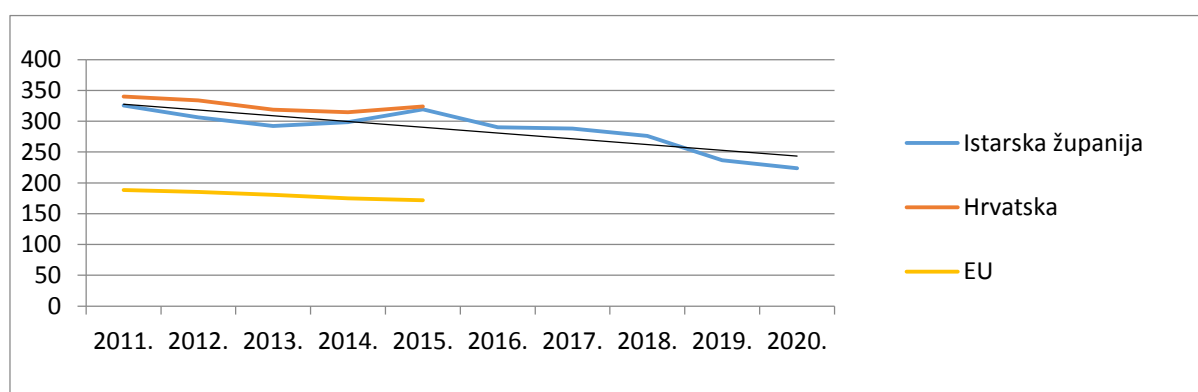

Slika 13 - Dobno-standardizirane stope smrtnosti od raka kolona, rektuma i anusa, na 100.000 stanovnika (ukupna dob)

Slika 14 - Dobno-standardizirane stope smrtnosti od raka kolona, rektuma i anusa, na 100.000 stanovnika (0-64 godine)

Stope za bolesti vezane uz pušenje (obuhvaćaju rak usne šupljine, ždrijela, jednjaka, grkljana i pluća, srčani infarkt, kroničnu ishemičnu bolest srca, cerebrovaskularne bolesti, kronične bolesti donjeg dišnog sustava) su gotovo dvostruko veće za IŽ i RH u odnosu na EU.

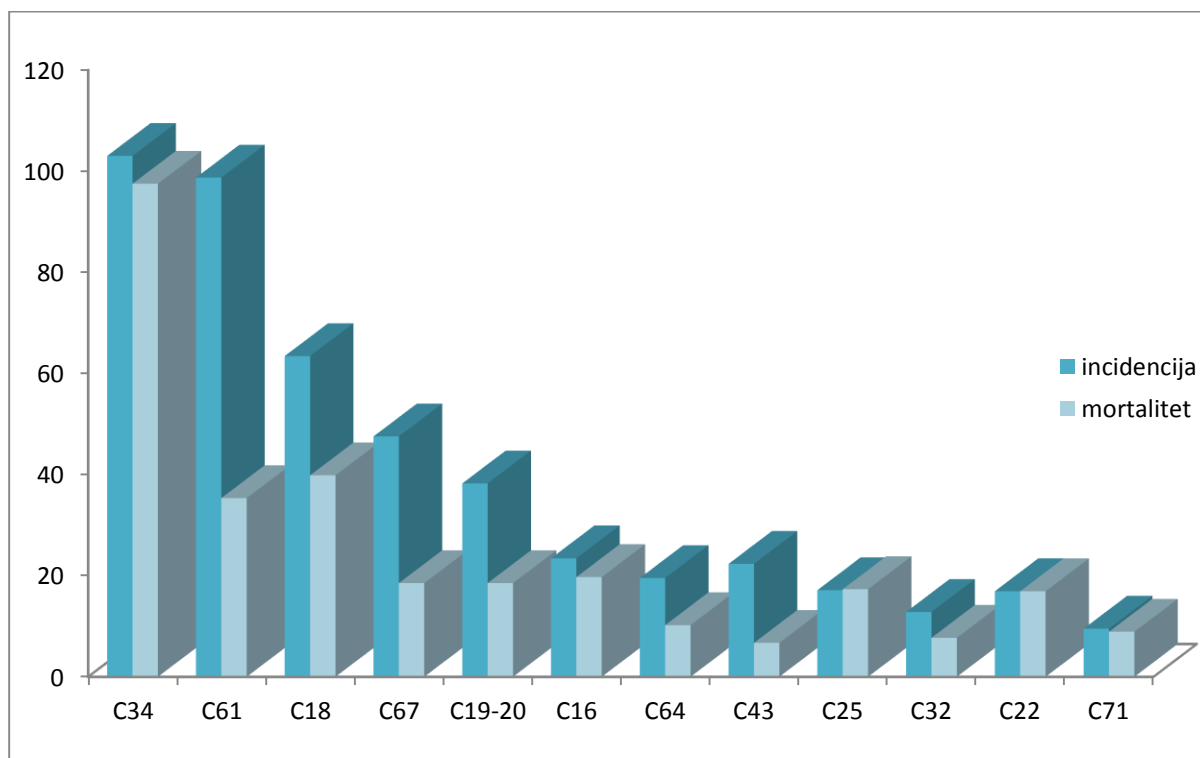

Slika 15 - Dobno-standardizirane stope smrtnosti bolesti vezanih uz pušenje*, na 100.000 stanovnika (ukupna dob)

* C01-02, C05-07, C09-10, C12-15, C32, C34, I21-22, I25, I60-64, I67, I69, J42, J44-45

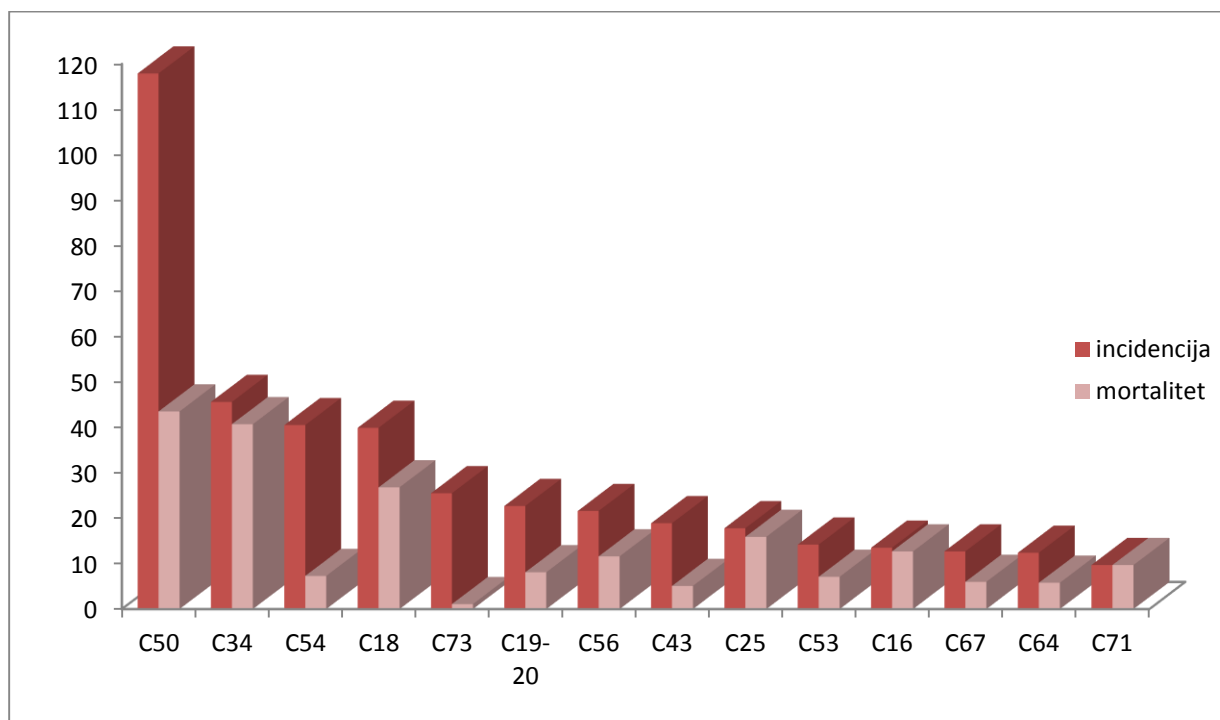
Omjer smrti zbog raka i novih slučajeva raka (prosjek 2015.-2019.godine) bio je 0,57 (muški 0,63 i ženski 0,51). Poželjna vrijednost omjera je ispod 0,45, a prihvatljiva ispod 0,5.

Visoki omjer umrlih u odnosu na novooboljele uočljiv je kod muškaraca posebno za rak gušterače (1,01), jetre (1,00), bronha i pluća (0,95), mozga (0,94), želuca (0,84), debelog crijeva (0,63), grkljana (0,60) i rak bubrega (0,52). Kod muškaraca poželjna je vrijednost ostvarena za prostate (0,36), mokraćnog mjehura (0,39) i melanoma (0,30), a prihvatljiva vrijednost rektosigmoidnog prijelaza i rektuma (0,48).

Slika 16 - Vodeća sijela raka kod novooboljelih osoba muškog spola iz IŽ - incidencija i mortalitet (prosjeak 2015.-2019. godina) – stopa na 100.000

Visoki omjer umrlih u odnosu na novooboljele kod žena vidljiv je za rak mozga (1,00), želuca (0,94), gušterače (0,89), bronha i pluća (0,89), debelog crijeva (0,67), jajnika (0,54) i vrata maternice (0,50). Kod žena poželjna je vrijednost ostvarena za rak rektosigmoidnog prijelaza i rektuma (0,36), dojke (0,37), melanoma (0,27), trupa maternice (0,18) i štitnjače (0,04), a prihvatljiva vrijednost kod mokraćnog mjehura (0,47) i bubrega (0,47).

Slika 17 - Vodeća sijela raka kod novooboljelih osoba ženskog spola u IŽ – incidencija i mortalitet (prosjeak 2015.-2019. godina) – stopa na 100.000

10.4. NACIONALNI PROGRAMI

10.4.1. RANO OTKRIVANJE RAKA DEBELOG CRIJEVA

Prema podacima iz NPP aplikacije u **četvrtom ciklusu** Nacionalnog programa **ranog otkrivanja raka debelog crijeva** od studenog 2018. godine do prosinca 2020. godine (ciklus se nastavlja-nepotpuni podaci), Zavod za javno zdravstvo Istarske županije (ZZJZIŽ) poslao je 72.016 poziva na uključivanje u Program osobama oba spola rođenima od 1945. do 1969.godine, odazvalo se 33,9% populacije (RH 33,2%). Veći odaziv je evidentiran kod starijih godišta (npr. 1947.g. 40,1%, a 1969.g. 25,9%), a nešto je veći odaziv i kod žena (34,4%) u odnosu na muškarce (33,3%).

Testirano je 13.263 uzoraka stolice odnosno 20,3% testiranih (RH 18,1%). Veći odaziv na test je također evidentiran kod starijih godišta (npr. 1947.g. 28,0%, a 1969.g. 12,9%), kao i kod žena (21,9%) u odnosu na muškarce (18,6%). Nalaz je bio pozitivan kod 574 osoba (4,3%), od toga 306 (5,4%) kod muškaraca i 268 (3,5%) kod žena.

Tablica 1 - Odaziv i rezultati obrade uzoraka stolica u 4. ciklusu Nacionalnog programa ranog otkrivanja raka debelog crijeva u Istarskoj županiji od studenog 2018. do prosinca 2020. – nepotpuni rezultati ciklusa

Godište	Ciljana populacija	Poslano poziva	Broj odazvanih	% u poslanim pozivima	Broj testiranih osoba	% odaziv2 na test	Pozitivan nalaz testa	% pozitivnih
1945.	1.392	1.188	343	37,04	260	25,34	21	8,08
1946.	2.159	1.798	545	38,54	437	27,26	25	5,72
1947.	2.621	2.244	717	40,11	546	27,97	32	5,86
1948.	2.816	2.387	725	38,29	543	26,04	38	7,00
1949.	3.051	2.605	855	39,81	659	28,62	36	5,46
1950.	3.169	2.576	817	35,87	606	26,62	41	6,77
1951.	3.064	2.537	769	33,82	552	23,52	35	6,34
1952.	3.489	2.912	907	34,27	664	24,64	33	4,97
1953.	3.470	2.950	869	32,78	608	22,44	38	6,24
1954.	3.525	2.984	850	31,37	608	21,99	27	4,44
1955.	3.583	3.087	884	31,13	611	21,48	24	3,93
1956.	3.748	3.228	911	30,61	609	20,13	24	3,94
1957.	3.401	3.019	834	31,47	512	18,55	13	2,54
1958.	3.654	3.214	943	33,98	629	21,36	23	3,66
1959.	3.755	3.297	925	32,18	613	20,36	22	3,59
1960.	3.791	3.318	829	29,36	528	17,44	28	5,30
1961.	3.723	3.273	898	31,84	582	19,43	15	2,58
1962.	3.673	3.568	902	38,23	603	18,67	26	4,31
1963.	3.544	3.439	802	38,30	529	16,98	11	2,08
1964.	3.429	3.319	757	35,94	468	15,55	8	1,71
1965.	3.665	3.559	827	36,50	489	15,46	11	2,25
1966.	3.427	3.346	789	35,92	508	16,95	12	2,36
1967.	3.199	2.927	750	30,00	444	16,75	9	2,03
1968.	2.881	2.660	648	27,78	359	14,58	11	3,06
1969.	2.831	2.581	574	25,89	296	12,88	11	3,72
UKUPNO	81.065	72.016	19.670	36,29	13.263	20,32	574	4,33

Izvor: NPP aplikacija

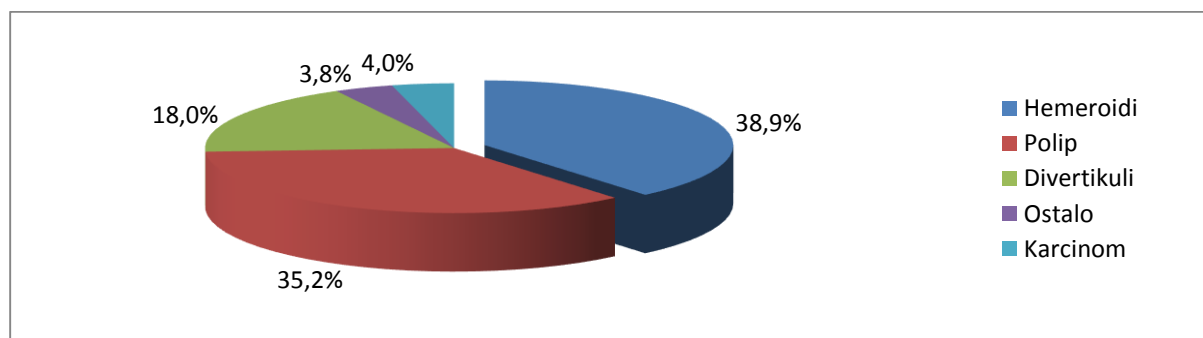
Obzirom da se nalazi kolonoskopije ne upisuju u NPP aplikaciju, prikazani su podaci koje je prikupio ZZJZ IŽ. Svi pozitivni pacijenti kontaktirani su i ponuđena im je kolonoskopija u OB Pula, 93 osobe su odbile kolonoskopiju, a kolonoskopiju je obavilo 484 (83,9%) osoba. Patološki nalaz otkriven je kod 97,3% kolonoskopiranih osoba.

Tablica 2 - Rezultati kolonoskopija u 4. ciklusu Nacionalnog programa ranog otkrivanja raka debelog crijeva u Istarskoj županiji od studenog 2018. do prosinca 2020. – nepotpuni rezultati ciklusa

Godište	Odbili kolonoskopiju	Obavljeno kolonoskopija	Uredan nalaz	Patološki nalaz
1945.	5	17	1	16
1946.	2	22	-	22
1947.	3	30	-	30
1948.	7	30	-	30
1949.	6	28	1	27
1950.	8	30	-	30
1951.	4	31	-	31
1952.	4	30	-	30
1953.	5	30	-	30
1954.	6	29	-	29
1955.	5	22	-	22
1956.	9	15	-	15
1957.	4	9	1	8
1958.	4	22	2	20
1959.	3	18	2	16
1960.	1	23	1	22
1961.	1	14	-	14
1962.	7	19	2	17
1963.	1	10	1	9
1964.	3	5	-	5
1965.	-	11	-	11
1966.	2	10	-	10
1967.	1	8	1	7
1968.	-	11	-	11
1969.	2	10	1	9
Ukupno	93	484	13	471

Izvor: ZZJZ IŽ

Od patoloških nalaza najčešći su bili hemeroidi (38,9%), zatim polipi (35,2%), divertikuli (18,0%), ostalo (3,8%) i karcinom (4,0%). Polipi su tijekom kolonoskopije odstranjeni kako bi se spriječio razvoj kolorektalnog raka.

Slika 1 - Patološki nalazi utvrđeni kolonoskopijom u 4. ciklusu Nacionalnog programa ranog otkrivanja raka debelog crijeva u Istarskoj županiji od studenog 2018. do prosinca 2020. – nepotpuni rezultati ciklusa

10.4.2. RANO OTKRIVANJE RAKA DOJKE

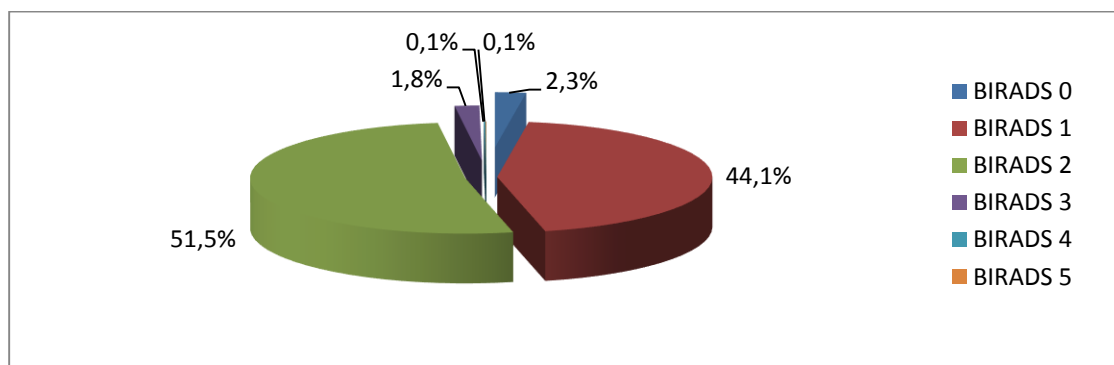
U šestom ciklusu Nacionalnog programa ranog otkrivanja raka dojke na mamografiju su pozivane žene rođene od 1950. do 1969. godine. Od veljače 2019. godine do prosinca 2020. godine, ZZJŽ je na mamografski pregled pozvao 28.895 žena (95,5%), a poslano je i 15.127 ponovnih poziva ženama koje se nisu odazvale. Uvedeno je 14.191 nalaza, a ukupni odaziv žena bio je 55,3% (RH 53,0%).

Tablica 3 - Žene pozivane u 6. ciklusu Nacionalnog programa ranog otkrivanja raka dojke u Istarskoj županiji (od veljače 2019. do prosinca 2020.g.) – nepotpuni ciklus

Godište	Ciljana populacija	Pozvane žene	Uvedenih nalaza	% odaziv ²
1950.	1.336	1.287	689	60,89
1951.	1.330	1.285	678	59,81
1952.	1.505	1.451	819	61,65
1953.	1.492	1.435	800	61,33
1954.	1.503	1.444	795	60,45
1955.	1.630	1.567	861	60,70
1956.	1.618	1.528	798	57,48
1957.	1.496	1.419	738	57,29
1958.	1.549	1.453	786	58,81
1959.	1.629	1.533	773	56,15
1960.	1.670	1.573	778	54,30
1961.	1.616	1.510	753	56,77
1962.	1.565	1.475	661	49,79
1963.	1.488	1.393	599	49,37
1964.	1.446	1.360	606	50,37
1965.	1.561	1.499	662	50,34
1966.	1.498	1.444	659	50,74
1967.	1.623	1.613	649	50,51
1968.	1.367	1.347	564	50,04
1969.	1.328	1.279	523	48,24
Ukupno	30.250	28.895	14.191	55,28
RH	555.039	526.969	247.122	52,99

Izvor: NPP aplikacija

Kod 95,6% nalaz je bio uredan (BI-RADS 1 i 2), kod 2,3% žena nalaz je bio BI-RADS 0 (potrebne dodatne pretrage kako bi se utvrdila priroda promjene), dok je u 1,9% žena nalaz bio BI-RADS 3 (vjerojatno benignan – rizik maligniteta manji od 2%), a u 0,2% nađena je suspektna ili visoko suspektna promjena (BI-RADS 4 i 5).

Slika 1 - Nalazi mamografije žena pozvanih u 6. ciklusu (od veljače 2019.g. do prosinca 2020.g.) prema BIRADS klasifikaciji – nepotpuni ciklus

Tablica 4 - Tumačenje BIRADS klasifikacije

BIRADS*	
0	Neodređen nalaz – potrebne dodatne pretrage
1	Uredan nalaz
2	Benigni nalaz
3	Vjerojatno benigni nalaz – rizik maligniteta manji od 2% - potreban UZV ili kontrolno mamografsko snimanje i pregled u roku od 6 mj.
4	Suspektna promjena – rizik maligniteta 2-94% - odmah potrebna daljnja citološka ili patohistološka obrada
5	Visoko suspektno maligna promjena - rizik maligniteta veći od 94% - odmah uputiti kirurgu

*Breast Imaging Reporting and Data System - The American College of Radiology

U 2020.g. u Nacionalni program ranog otkrivanja raka dojke bilo je uključeno 5 mamografskih jedinica i to na lokalitetima: Buzet, Labin, Pula, Rovinj i Umag.

Tablica 5 - Mamografske jedinice u Istarskoj županiji uključene u Nacionalni program ranog otkrivanja raka dojke u 2020. godini

	MMG jedinica
	Dom zdravlja
1.	Istarski domovi zdravlja Ispostava Labin
2.	Istarski domovi zdravlja Ispostava Buzet
3.	Istarski domovi zdravlja Ispostava Rovinj
4.	Istarski domovi zdravlja Ispostava Umag
	Bolnica
5.	Opća bolnica Pula